

פוטוקו 10.6.69
מפקד כח גדודי
בדואה

מדינת ישראל

גנזך המדינה
מספר 1082185

משרד

אצג ישרים העליונה לענין ירושל

10.6.69

6.1969

מאה ישר

מס. תיק מקורי 3

מחלקה

	
	
ועדת השרים העליונה לענין ירושל	
שם	
מזהה פיו:	
מזהה לוגי:	
כתובת:	
מס פריט: 1082185	77.4/22 - 160
24/11/2013	02-111-08-11-10

פ ר ט י כ ל
ישיבת ועדת השרים העליונה לענין ירושלים
כ"ד בסיון, תשכ"ט - 10.6.1969

נכחו השרים: יו"ר י. אלון, מ. בגין, ח.מ. שפירא, א. ששון

נעדרו השרים: א. אבן, מ. בנטוב, ח. גכתי (בחו"ל), ז. ורהפטיג, פ. ספיר, מ. קול, י.ש. שפירא, ז. שרף (בחו"ל)

- משרד האוצר	א. אגמון
- " " " " " "	ד. אגמון
- מועצת פועלי ירושלים (467 א)	ד. איילון
- עיריית ירושלים	מ. בנכנישתי
- משרד לקליטת עליה (467 א)	י. ברק
- משרד החוץ	ש. הלל
- משרד העבודה (467 א)	ר. כהנא
- מזכירות הממשלה	מ. ניר
- נציג השו"מ. טפיר	א. סלע
- משרד ראש הממשלה	א. צפירי
- ראש העיר ירושלים	ט. קולק
- משרת ישראל (467 א)	ש. רוזוליו
- היועץ המשפטי לממשלה	ש. שמגר
- משרד ראש הממשלה	מ. ששון

רשמה : מ. טרלו

סדר היום: 1 המשמעויות מהפעלת צו ההרחבה של ההסכם הקיבוצי בענף בתי המלון, על בתי המלון במזרח ירושלים.

2. תביעת פיצויים על הריסת בתי-הרושת למרצפות ופלסטיקה במזרח ירושלים

היו"ר השר י. אלון: אני פותח את הישיבה.

1 המשמעויות מהפעלת צו ההרחבה של ההסכם הקיבוצי בענף בתי המלון, על בתי המלון במזרח ירושלים.

היו"ר השר י. אלון: כמעט ראשון נעסוק בנושא שהזמן גרמו. אנסה להציג אותו כדי לחסוך הסברים מפי

המומחים שלנו.

אחד האמצעים בהם נקטנו מיד לאחר איחודה של ירושלים, היה גם להנהיג את הנוהלים הציבוריים והמקצועיים במזרח העיר, כפי שהם מקובלים, פחות או יותר, במדינת ישראל בכלל, ובמערב ירושלים במיוחד. הסתדרות העובדים ומועצת הפועלים בירושלים נטלו על עצמם - במסגרת הזאת - לארגן את העובדים במזרח העיר, במסגרת מועצת פועלים, כמקובל בערים מעורבות אחרות, תוך תשומת לב ראשונית לבעיות המקצועיות. אני זוכר, בתפקידי הקודם כשר העבודה, עודדתי מאד את מועצת הפועלים ללכת בדרך זו. מועצת הפועלים השיגה השגים גדולים - גם כמותיים גם איכותיים - וזה הודות לצירוף נכון של סמך בלתי נלאה מצד אחד, וזהירות מירבית לא לכפות צעדים טהירים מדי, מצד שני. אבל עכשיו, מקץ שנתיים כמעט לאיחודה של העיר, אנחנו עומדים בפני בעיה שהיא אמנם בעיה חוקית ביסודה, אבל היא גם בעיה מדינית שעלולה להיות לה השלכה בטחונית. לכן מצאתי לנחוץ להביא אותה בפני הפורום הזה, שיש בו גם חברי ממשלה, גם ראש עיריה, גם אנשי הבטחון של העיר ונציג מועצת הפועלים. במה מדובר?

בשעתו נחתם הסכם עבודה בין עובדי בתי הארחה לבין ארגון המעסיקים הציג במערב ירושלים. במשך חודשים רבים ניסתה מועצת הפועלים להביא לידי חתימת הסכם דומה, ואפילו לא כל כך מדויק בדמיון שלו להסכם היהודי באותו ענף, גם במזרח העיר. היו קשיים. הקשיים נבעו משתי סיבות. אחת כלכלית - המעסיקים הערבים לא רצו ליטול על עצמם את התנאים המקובלים במערב העיר; הסיבה השנייה מדינית - הם לא רצו להופיע כגורם עם ארגון שהוא ביסודו ארגון ציוני אפילו. ^{התנאים שהציבה הראשונה היתה העיקרית, אבל הסיעון השני היה} גם מרשים כלפי הפועלים, מתוך תביעה לפטריוטיזם מצדם. למרות המאבק הזה, נכצאו פועלים ערבים רבים שנרשמו להסתדרות וביקשו את עזרתה. היו התנגשויות אחדות בעבר שנסתיימו באיזה מודוס וויונדי, העניין התנהל בעצלתיים, עד ששר העבודה החדש - לאחר התייעצות - הוציא צו הרחבה על הסכם עבודה. פירוש הצו הוא החלת פרטי ההסכם במערב ירושלים גם על מזרחה, וכל המפר אותו כאילו מפר חוק בנושא זה.

כאשר אותו חלק מהעובדים הערבים שמאורגן בהסתדרות, עמד על שלו במלון "גלוריה", הוא פיטר את העובדים המאורגנים שעמדו על זכויותיהם, ונשאר עם העובדים הבלתי מאורגנים, חלקם תושבי מזרח ירושלים, חלקם מן השטחים המוחזקים.

ההסתדרות נטלה על עצמה את האחריות לקיומם של העובדים המפוטרים, והוגשה תביעה לממונה על גביית השכר במשרד העבודה, לגבות מהמעסיקים את מלוא השכר המגיע להם על פי צו ההרחבה. אני מניח שזה רטרואקטיבית, מיום שצו ההרחבה נכנס לתוקף.

נוצר עימות בין בעל מלון "גלוריה" שנתמך, כנראה, ע"י יתר בעלי המלונות, מול קבוצת העובדים הזאת שעומדת, לפי שעה - אני מקווה שלא רק לפי שעה - על שלה.

מכאן, שאם ללכת לפי דקדוקי החוק עד הסוף, העניין לא יסתיים בגביית השכר, אלא שלפי החוק פירושו של דבר שבעצם אפשר לכפות על כל בתי המלון לשלם את השכר המקובל במערב ירושלים. אפשר להעלים עין, כמובן. במקרה דנן, כיוון שהנושא הגיע לערכאות מעין-שימוטיות, הפך העניין להיות עקרוני ממדרגה ראשונה לא מן הצד הסוציאלי בלבד אלא יותר מהצד הפוליטי. אם תהיה נסיגה מצד ההסתדרות, לזעתי - וזו גם דעת המומחים שלנו, גם של מועצת הפועלים וגם של ההסתדרות ומשרד ראש הממשלה - פירושו של דבר: מהלומה גדולה להסתדרות ונצחון מדיני של אלה המטרבים לשתף פעולה עם מוסדות יהודיים. לכן העניין נעשה מאד רציני היום.

קיימתי התייעצות מוקדמת אליה הזמנתי את האנשים העוסקים בנושאים הערביים בהסתדרות והיועצים של משרד ראש הממשלה, והטלתי על החברים העוסקים במגעים מקצועיים עם הערבים, לנסות לברר עם בעלי המלונות הערביים, תחת חרב דמוקלס של תביעת השכר, אם לא בא בחשבון הסכם מסודר בין שני הצדדים באופן שיהיה נוח לכל גם לבטל את התביעה המשפטית וגם להכתיר את המצב הזה בנצחון חלקי. אתמול קבלתי ידיעה כאילו יש אפשרות להגיע להסדר עם בעלי המלון, שיהיה מוסכם בו כל מה שנחוץ להסכם עבודה, ובלבד שלא ייחתם. ובקשה שניה במיהם: היות וענף המלונאות במזרח העיר לא מפותח כמו במערב העיר, בלאו הכי אין הם יכולים לשלם את הסכומים המקובלים במערב העיר. אמרתי שאיננו יכולים לכפות על ההסתדרות מדיניות שכר שתהיה מתחת למדיניות השכר שפיתחנו כמשך השנתיים האחרונות. לא איכפת לי אם ההסכם ישיב את התוצאות של מערב ירושלים לא במכה אחת אלא בהדרגה.

אבקש את מר איילון להשלים את האינפורמציה או לתקן אותה אם טעיתי במשהו, ונפתח את הדיון.

פר ד. איילון: אני אשלים את האינפורמציה, כל מה שאמרת היה בסדר.

אנחנו מאגדים היום את מובייל העובדים השכירים במזרח ירושלים, כ-3800 עובדים, שיחד עם נשותיהם מהווים כ-5000 איש עם המשפחות. אנחנו נותנים להם שירותים שונים. קופ"ח נותנת שירותים שם ל-11,000 נפש, אולי הם מגוימים באלף, אבל לא הרבה פחות. אנחנו מקיימים פעילות של נוער עובד, פעולות תרבותיות וחברתיות בכל הסוגים.

המו"מ בענין בתי המלון נמשך כשנה וחצי, הרבה זמן לפני נתן צו ההרחבה. צו ההרחבה צריך היה להכנס לתוקף ב-1.11.68. מאז ניהלנו אתם מו"מ להנהיג את זה באופן הדרגתי, ברור שאיננו רוצים להטיל את זה עליהם. גסינו להפגש אתם לפני העונה. הפגישה - מתוך סבלנות שלנו - נתקיימה רק בתחילת פברואר. הם הבטיחו תשובה לאחר בדיקה, תוך שבוע או 10 ימים, בהכנה ובהסכם ש תהיה העלאה, שהענין יוסדר, אלא שפרק הזמן וכו' יעמוד במחלוקת. הם ניסו להתחמק מפגישה ש ניה, והיא התקיימה, בסופו של דבר, בסוף דצמבר. בפגישה זו, שהיתה המכרעת, הם הודיעו שהכל טוב ויפה, אבל יש להם ארגונים מקצועיים שלהם והם יחתמו על הסכם אתם, ושהם אינם מכירים בהסתדרות. אמרנו להם: היתכן? אנחנו יושבים אתכם שנה וחצי! בעיקר ישבתי עם מר אפיפי, שהוא עצמו יו"ר הארגון שלהם בבתי המלון. אמרתי לו: עכשיו אתה מודיע לנו שמה שישבנו, לא ישבנו, ושההסתדרות איננה קיימת בשבילך? מובן שדבר כזה לא יכול להיות. אחרי חילופי דברים, אמר אחד מהם: אל ננתק את המגע, נשב עוד פעם, ועד אז הם יגמרו את הטבלא שלפיה הם מוכנים לשלם, הם יראו לנו את הטבלא, ואז נתוכח. בסופו של דבר, הם נמנעו מלשבת איתנו, ונמנעים עד היום הזה.

כתוצאה מכך, פנינו אל משרד העבודה, אל הממונה על גביית השכר כתביעות משפטיות, וביקשנו מימוש הענין באמצעות המשפט. תגובתם היתה: (א) פטורי חלק מהעובדים. העובדים האחרים

ראו להצטרף, אבל ביקשנו מהם לא להצטרף בשלב זה. במירה שמי שהוא מצטרף אלינו, והוא איננו חבר, אנחנו נושאים באחריות לגביו, איננו מסירים את האחריות.

הבטיון הקודם הראה לנו בכמה מקרים.

באחד מבתי המלון שגמרנו אתו בפשרה, זה היה לפני

למעלה משנה.

בחברת אוטובוסים שלהם, קבלנו את כל הדרישות שהצגנו.

הענין נעשה בהסכם בעל-פה. לא עמדנו על כך שייחתם הסכם בכתב.

מה נעשה בינתיים? בזמן הירדנים היו כ-14 איגודים

סקצועיים. הגדול ביניהם היה עובדי בתי המלון הקטנים. היו

אפילו 80 - 100 איש, הם התפוררו כמעט לחלוטין. הם החיו את

הארגונים שלהם והפכו את זה במקום לארגונים נפרדים, לארגון גג

אחד עם שלט. זו הייתה הזדמנות שלהם להראות שהם מקבלים תטיבה

מחו"ל, אבל הם נתמכים עכשיו גם ע"י בעלי בתי המלון, והפכו את

כל הנושא הזה לנושא לאומי. לא יכולנו להשלים עם המצב, הם ביסו

לשבור את חברינו באיומים, בלחץ ונימוקים לאומניים. אני שמח

שהם לא הצליחו, באף מקרה, עד היום, וגם במקרה הזה. בינתיים

העונה עברה, ומצב בתי המלון היום לא כפי שהיה לפני חודשיים.

אבל זאת בעיה של אורך רוח נוסף.

מסרת שהיו סגעים אתמול. הדיווח שלי, לאחר ישיבה

אצל הממונה על גביית השכר, הוא: הם לא הופיעו, הופיע עורך-הדין

שלהם. הצעתו היא לא לשבת אתנו בינתיים. הוא הציע שישב עם

עורך-הדין שלנו ואנחנו - בבל ייראה. עורך הדין שלהם הוא

גבריאל רובינוף. אנחנו בטוב מאד קשה. תגובתה של מועצת הפועלים

או של ההסתדרות על פטורי עובדים, זה אמצעי השביתה עד להחזרתם.

אנחנו קצת מודאגים. שביתה, משמעות הדבר משמעות, משמעות הדבר

אפשרות של קונטקט פיסי בתוך הציבור העברי. בכל אופן חשבנו

שיש לזה משמעות מדינית, אולי. אם כי אנחנו בדעה שהענין הוא

חסור, לאור הנימוקים היסודיים שלהם, ולא יכול להשאר על מישור

זה. כל זה להקדמה.

מר ב. שרון: אני רואה את פעולת ההסתדרות במזרח ירושלים

כמבורכת. הגענו למספר כזה ובודאי אפשר להגיע

למספרים גדולים יותר. כל זה בתנאי שנשכיל להמשיך בדרך נכונה

שבה הלכנו במשך השנתיים האחרונות, מתוך דאגה כפולה: לשמור על

הקיים ולא לקנות את עולמנו בבת אחת. מה גם בנקודות שהן מאז

רגישות.

מצבם של כל בתי המלון הוא קטסטרופלי, פרט ל-3 - 4

בתי מלון גדולים. הדבר אינו נובע ממדיניות מכוונת של מי שהוא, אלא נוצר מצב אוביקטיבי, שמיד לאחר שחרור העיר היא נותקה ממקורות התיירות שלהם, כוויית, בהריין ועוד, והעביר את הקבוצות שבאות מעבר לים, אל הסוכן הראשי שהוא יהודי. כך שמצבם קשה. הם עוברים משבר. אין התחשבות של מוסדות כמו מסיים וכו' במצבם

זה, ותובעים מהם את מלוא הנזל.

במידה ובאנו לידי התנגשות, היבר נוכע, קודם כל, ממצבם של בעלי בתי המלון שלא התקוממו ביום הראשון. אלא כאשר ההסתדרות, בשלב מסוים, דפקה על השולתן והתחילה ללחוץ יתר על המידה, הגענו לידי זה שפתחנו את החכל יותר מדי והגענו למצב של משבר, שלדעתי הוא מיותר. אם אנחנו רוצים להגיע, במשך הזמן, לאחדות העיר ולטובת הנאה לתושבי המקום, אז גם הפועל האיש הפשוט ייהנה מזה וגם בעל המלון או בעל העסק הגדול, ולא יראה קטסטרופה בכניסתה של מדינת ישראל הסוציאליסטית, שבאה להרוס את לחמו, צריך ללכת במסל נועם ובדרך ביניים למצוא את הדרך המתאימה. בשום שעה - בשטחים או גירוכלים במיוחד - לא ביקשנו הערבי אף פעם הכרה בנו ובמה שאנחנו עושים. אנחנו באנו בזכות. אנחנו פועלים כפי שפועלים ואיננו מבקשים מהם להכיר בנו. זכותנו וקיומנו איננו תלוי בהכרתו או אי-הכרתו של בעל מלון זה או אחר. העניין הזה מחדד את הדבר ללא צורך. לא מהם נתקע הכרה. מנהיגה בטהונות איננו צריכים לחפש מקורות חיכוך נוספים בינינו לבינם. די לנו כמה שיש. אני הושב שיש לשמור על העיקר. כאשר האנשים הללו אומרים שאינם מוכנים לשבת איתנו, אני רוצה להגדיר את המושג "אתנו". המושג "אתנו", כולל הרבה.

הם ישבו בכל הכבוד והנכונות להגיע להבנה עם יעקב טהן. הם אינם מוכנים לקבל הוראות מחמאזה שהוא נציג ההסתדרות הערבי. אני מכין מדוע הם אינם מוכנים לשבת עם האיש מהצד שלהם, כאשר הוא מופיע כנציג הצד השליט.

העיקר בעיני שני דברים. אני רואה בתזמורה רבה שני דברים. אם נגיע למצב בו הם יתבעו שההסתדרות לא תיכנס, לא נישמע להם, בלך עד הסוף.

יעקב כהן מודיע להם, שאנחנו מבינים את מצבכם הכלכלי, אנחנו רוצים להתקדם לאט לאט לקראתכם, כאשר אתם מתקדמים לאט לאט לקראתנו. זה מסכם מצדם של הצדדים.

דבר שני שמוסכם, שהם אומרים שלא יעשו שום דבר נגד כניסת ההסתדרות.

דבר שלישי, הם מוכנים לבוא לקראתנו שתאפשר כניסתנו וגם שהם לא יהיו חסרים, אבל שלא נתבע מהם יום-יום לחתום על הנייר שההסתדרות נכנסת ושהם מכירים בזה.

אל ייהפך העניין למאבק לאומי שלהם, ובפרט כאשר אנחנו דוחפים את זה לקיצוניות ותביעת הכרות. במילא העניין נהפך אצלם לעניין לאומי. הם יודעים את ידה של המשטרה ותשלטון. עלינו להקל עליהם בהדרגה בדבר, תוך שמירה על העיקר. אני חושב שהתחיל דו-שיח מאד מכובד ברמה גבוהה בין נציג ההסתדרות וביניהם. סיכמו שיהיה המשך למגע הזה ועל עקרונות. צריך לתת להם למצות את האפשרות הזאת. לא הייתי רוצה להביא למשברים חמורים. אי אפשר לקנות את עולמנו בבת אחת. יש לנו אינטרס שהפועלים יהיו מרוצים ושבועלי בתי המלון יהיו מרוצים, וששניהם יהיו מעונינים להיות ביחסים טובים אתנו.

מר י. ברק: אני רוצה להעיר שהסכם בעל-פה לא יכול, מבחינה חוקית, לשלול את התוקף של צו ההרחבה. אם לא יתבע אף אחד, במילא לא תתעורר הזכות לתבוע על פי צו ההרחבה, אז תישמר האפשרות היחידה לצאת מצו ההרחבה ע"י הסכם קיבוצי, וזה צריך להעשות בכתב וצריך להגיש אותו לאישור למשרד העבודה.

היו"ר השר י. אלון: אם יש הסכם קיבוצי בין בתי המלון בירושלים אצאם אם מדובר בעיר אחת, זה מחייב כאילו

גם את הצד השני?

מר י. ברק: רק את בעלי בתי המלון החברים בהתאחדות בעלי בתי המלון בירושלים. הסכם קיבוצי כללי שנחתם בין מועצת פועלי ירושלים לבין התאחדות בעלי בתי המלון, מחייב רק את המעבידים שחברים בהתאחדות בעלי בתי המלון. ההסכם מקיבוצי לא חל עליהם אלא צו ההרחבה חל עליהם.

בהסכם הקיבוצי כתוב אותו דבר שכתוב בצו ההרחבה. האפשרות לצאת מתוך צו ההרחבה היא רק ע"י התימת הסכם קיבוצי. יש אפשרות תאורטית, לבטל את צו ההרחבה, אבל לא הייתי ממליץ על זה. זה מסובך.

מר ט. קולק: אני תומך בעמדתו של מר ט. ששון. אני דוקא רואה בכל דבר מדיני. אני חושב שכניסת ההסתדרות זה דבר מדיני. כל דבר שם מדיני. בכל דבר שאנחנו חודרים אנחנו רואים אותו כדבר מדיני, זה מחייב אותנו לעשות פעולות של ההסתדרות לא כפי שאנחנו ראינו מלחמה על העבודה העכרית או בעיות אחרות שעמדנו בפניהן, אלא כצורה אחרת. למדנו כבר ממצבים שהוצאנו חוקים ואחר-כך נסוגנו. למשל, ענין החברות. החלטנו על תאריך וטבלנו אותו. קודם הולכים ביד חזקה ואחר-כך נסוגים, וזה לא מקדם אותנו אלא רק מחזיר אותנו. הלכנו קצת יותר מדי מהר וזה לא חיוק את ההסתדרות וגם לא אותנו.

היו עוד דבריות קטנים שאני רוצה להעיר עליהם. למשל, הופיע כרוז של ההסתדרות שאני חושב שהוא היה מנוסח בצורה כל כך חריפה, שלו הם היו כותבים כרוז כזה, הממשלה היתה מחליטה להוציא את האיש מעבר לגבול. אם לא מרשים להם לכתוב כיוונים כאלה, אני חושב שזה מחייב גם אותנו. זה לא מחזק אותנו וגם לא את ההסתדרות.

השר א. ששון: האם לא כרוז שהמזב היום מעמיד את כל הענין ש של ההסתדרות במבחן? יש לנו שם 4500 עובדים הרשומים בהסתדרות, והמספר יכול לגדול. עצם העובדה ש-12 איש פוטר, האם אי אפשר לראות בזה שההסתדרות לא הצליחה להגן עליהם? לי נראה שהתנאי הראשון היה צריך להיות החזרת 12 העובדים שפוטר, ואחר-כך אפשר להתחיל בשיחות.

מר ד. איילון: אם האשימו פה בחוסר סבלנות, אני חושב שאי אפשר לחאשים אותי בזה. אם היתה לי סבלנות לתור אחר הממשל עד שהם רצו להפגש, ואחר-כך לא נפגשו. הם שמעו את הרעיון שההסתדרות תיכנס לשטח הערבי והם התחללו. חלק מהם אני מכיר אישית. זה קצת גוזמה לתאשים אותי שהלכנו קצת יותר מדי מהר. אנחנו מנהלים אתם בנושא זה מו"מ במשך שנה וחצי. ביקרנו בבתי המלון באופן נפרד. בעצמי הלכתי,

סיכמנו עם כל אחד ואחד לחוד שהוא נותן אור ירוק לעובדים שלו, ולא יפטר אותם משום שהם משתייכים להסתדרות. הבאנו בחשבון את הסיכון שאנחנו נושלים על עצמנו בגלל הליכה איטית, שהעונה תעבור. אנחנו קצת מנוסים בענין זה ויודעים מתי ואיפה ללחוץ. מובן שאת אנחנו לא לוחצים בזמן העונה, הלחץ הוא פחות אפקטיבי. למרות זאת, הכינו והמתנו עד לאותו רגע שהם אמרו שיש להם איגוד שלהם. מה משמעות הדבר שיש להם איגוד שלהם? עובדים אלפי אנשים במערב ירושלים שאנחנו מייצגים אותם. רק כיום ראשון ש עבר היה סכסוך בין מועל יהודי וערבי בקואופרטיב. חשבנו ששניהם שגו. האחד התגרה, זה היהודי; הערבי הרים יד, והפועלים היהודיים לא היו מוכנים להשלים עם הדמת יד. פעלנו, ואני מקווה שהענין נגמר. אם מקבלים את הדרך שהם רוצים בה מחר הם ייצגו את הפועל הערבי במערב ירושלים. אין מניעה. אנחנו נכנסים כאן למים עמוקים מאד. זה דבר שיכול להיות לנו לרועץ מבחינה מדינית. אנחנו רוצים להשיג את המטרה ש לנו לאט לאט. כשהם אמרו לנו, אל ננתק מע, לא אנחנו ניתקנו את המגע.

אם פר מ. ששון מאשים אותנו שהיינו נחפזים מדי, הרי אני רוצה לומר שזה לא היה מבצע מהיר, זה לא היה: באתי, ראיתי ניצחתי. הם חייבים לשבת עם הגורם ההסתדרותי המקומי. אינני יודע מדוע מאשימים אותנו בחפזון. נדמה לי שהעיריה ש צריכה שם לגבות מסים, לא נמנעה מאיום של עיקול. כמה פעמים אתה יכול רק לעשות רושם? גם המעבידים נמצאים תחת לחץ וצריך לעזור להם כדי שהם ייצרו תמונה שהנה כפז עליהם. הם אמרו זאת בהזדמנות מסוימת. אני בטוח שס. קולק יודע שבנבישתי ניסה לתווך על דעתנו. לא באופן פרטיזני, הוא דיווח לנו. יש גבול מסוים. הם אינם יכולים לצאת בהרגשה שהם פקחים מאתנו.

אני מבקש מהפורום הזה גם להתיר, למי שצריך להתיר, לנקוט בכמה אמצעים, בהדרגה, אם יהיה צורך. צריך להבהיר להם את הענין. צריך להחזיר את העובדים, אחרת נצא מהרחוב הערבי, הם ישברו אותם, הם ישברו את כל ההסתדרות.

יכולנו להגיד שאנחנו עוסקים בהיגוד מקצועי, ואם אתם רוצים, תתערבו. היוזמה להגיע לכאן היתה מצד חוגים הסתדרותיים.

המעבידים מנסים לשבור אותם. אנחנו מנענו פרסומים

ככל האפשר, אבל לא יכולנו למנוע לאחר שהם לא היו מוכנים לשבת
אתנו. אני חושב שצעדנו לא היה קיצוני. אני חושב שהם פרסמו
דברים הרבה יותר קיצוניים. אני רוצה שיהיה ברור: אנחנו חייבים
להצליח שם תוך פרק זמן סביר. אנחנו חייבים להסביר להם
שהטקטיקה הזאת של השהייה היא מוגבלת בזמן. אפילו ל-10 שנים,
אבל שיהיה גבול. הפעם אנחנו חייבים לפעול ביתר מהירות.
צריך להגיד להם שהם הכניסו את עצמם לעסק ביש. אני לא מציע
שנעשה זאת במסגרת הזאת הפעם, ואני חוזר ומדגיש; אני מבקש בכל

ששון של בקשה שאנחנו נתיר, למי שצריך להתיר לו, לנקוט בכמה
צעדים ולעזור לכמה יהודים בנידון.

השר ה.מ. שפירא: האם תוכל לפרט לנו את האמצעים בהם אתה מציע
לנקוט בהדרגה?

השר מ. בגין: אני נוטה לרוח הדברים שאמר מר מ. ששון. יש
פרטים שאולי אינם ידועים לי. לדעתי, צריך
למנוע הקמת איגוד מקצועי מיוחד במזרח ירושלים, אבל לא בלחץ
גובר, משום שאנחנו עלולים - ע"י סכסוך כזה - להכנס לצרה רצינית
מאד עם העולם. אם קבוצת עובדים ערביים תרצה להודיע לועידת
האיגודים המקצועיים של הארצות החפשיים שהיא הקימה איגוד מקצועי
על רקע של השתייכות ללאום, ומונעים ממנה את זה, אנחנו נעמוד
במצב מאד חסר. יש זכות לפועלים להתארגן. הם יגידו שזאת
פעולת כפייה כלפי בני לאום אחר, והם יכולים לפרסם הוות דעת
לפיה עלינו לחדול מזה. לכן צריך מאד להזהר מפני סכסוך כזה.

איך אפשר למנוע זאת? ע"י דו-שיח. אני מחייב מאד
דו-שיח. איננו מאשים אף אחד. יתכן שההתפתחות היתה בלתי
נמנעת. בניה לדברים האלה שבין הרשויות השונות. אם מר יעקב כהן
יכול לעזור לנו לצאת בסוב מן העניין הזה, אני ממליץ על כך.
אני מבקש שליעקוב כהן יינתן לנהל את הדו-שיח. הלואי ונצליח
ונמנע מהקמת איגוד נפרד ומסכסוך בין מקימיו לכינינו, שעלול
להגיע לפורום בינלאומי, ומצבנו אז לא יהיה טוב. שום הסברים

שאנחנו מתכוונים לעזרת הפועל הערבי, לא יועילו. יש להם זכות להתארגן. צריך למנוע את זה בדרך טובה, בדו-שיח, בהשפעה, אפילו יימשך הדבר זמן רב יותר.

אשר לפועלים המפוטרים, צריך לעשות הכל שהם יוחזרו לעבודה, תוך כדי המגע יהיה אפשר לפתור את הבעיה. לכן לא הייתי מציע לנהל את השיחות רק לאחר שיחזרו הפועלים. הם לא מבינים דברים כאלה. יש גורמים שכך העמידו את העניין, ובצדק. במקרים מסוימים קודם מהפשים את מקור המריבה ואחר-כך משוחחים מתוך הבנה. כאן דרוש פרגמטיזם ולא רק העקרון. יתכן שזה יהיה הנושא הראשון של השיחה, אבל הכל תוך כדי שיחה.

לסלכום: אני הייתי מציע שנמשיך - בלי הסתכנות בקונטקטים פיסיים למיניהם - כמו"מ. כאשר אנחנו משלחים מי שהוא בגלל הסתה נגד המדינה, אנחנו גם יודעים שזה אמצעי חמור, אבל עושים זאת בליט ברירה. מצד שני, עלינו לזכור שאנחנו עומדים מול אנשים שהיו על פי הרגלים מסוימים כל כך הרבה זמן, יש להם

חישובים של מתח רווחים, של רווח והפסד. שכר העבודה שאנחנו מקיימים אותו, איננו מקובל עליהם והם יכולים לומר שהם אינם מוכנים לנהל את העסק בצורה זו, הם יפשוטו את הרגל. אי אפשר להתעלם מזה. הדירוג אצלנו ואצלם הוא שונה. דרושה מידה של סבלנות נוספת. אני מקבל את דברי מר איילון שהיתה סבלנות. אני מציע להמשיך בסבלנות. אני מציע לקיים את דו-השיח ולהעלות את הבעיה של 12 המפוטרים ולעשות הכל כדי להגיע להסכם.

מר מ. שמגר: הערה כללית. הפעלת חוקים בירושלים המזרחית, אין להם משמעות מיוחדת מעבר לתחום מדינת ישראל, יש להם השלכות כאשר זה נעשה בירושלים המזרחית. לכן היה נראה לי שלגבי הלקח בעתיד, נושא הצנזורה, כמו צו הרחבה של הסכם קיבוצי בירושלים המזרחית, המלצתי שיבוא לאישור של הועדה הזאת לפני שהם באים לידי ביטוי.

יש לזה השלכות ואפשר לבדוק את הדברים האלה.

לגבי הנושא הקנקרטי הזה, מבחינת העמדות הפורמליות אנחנו בעמדות די קיצוניות מבחינת היחסים אתם. מצד אחד, קיים כבר צו, מצד שני הם עומדים בלחץ של גורמים שלהם וברצון שלהם, וכל ביטוי של לחץ נוסף כדי לעמוד על זה באופן פורמלי, יביא למשב אני ער לכך. אנחנו צריכים להיות ערים לכך שכל סכסוך עבודה כאן בירושלים ייראה כסכסוך עבודה רציני לגבי אלה המטפלים בזה באופן ישיר. ככל שגדול המרחק מכאן, העניין מקבל משמעות מדינית

ביחוד בסביבת ה-5.6 אין לנו ענין מיוחד ליצור מהומות, ולכן נראה לי שדוקא משום שיש כבר צו ויש עמדה די קיצונית, רצוי לרכך את הענין ולהמשיך כמו"מ, תוך המגמה להחזיר אנשים למקומם. רק כמו"מ נוכל להגיע לכך שהצו יכובד וגם האנשים יחזרו לעבודה. אינני רואה אפשרות, ע"י מעשים נוספים, להביא לכיבוד הצו, לפהך. הם יראו בזה צעד של השתלטות, ניתן בידיהם נשק שאין להם עכשיו. אני מציע להפריד בין ארגון העוסק בדברים שאסור לעסוק בהם, שבהם גורמי הכסחון|עוסקים ומטפלים, לבין פעילויות אחרות של ארגוני הפועלים.

לסיכום: הצעתי היא לקבוע שלגבי העתיד צוים מסוג זה יאושרו ע"י הועדה. אפי מציע בשלב זה לבחור כמו"מ כדי לקרב את העמדות של שני הגורמים.

השר ח.מ. שפירא: אני נוטה לדעתו של מר ששון להתנהג כאן בזהירות רבה. עלינו לשאוף לכך שהפועלים יוחזרו לעבודה. אם הם יקבלו את החוק או לא יקבלו את החוק, אנחנו לא צריכים לעמוד על הענינים הללו, אולי במשך הזמן נרגיל אותם לסדרים שלנו ויהיו יותר פועלים חברי ההסתדרות. אני מציע ללכת בהדוּגה. אפשר להשיג את הדבר בשתי דרכים, במקל נועם ובמקל חובלים. אני נוטה למקל נועם משום שאני חושב שזה יביא אותנו לתוצאות הרצויות. אם נלך בדרך הקיצונית, יתכן שהענין יתפוצץ. עלינו להיות זהירים. אני מקבל את הצעת היועץ המשפטי, שלהבא צווים יהיו מאושרים בוועדה זו תחילה. כל מה שאנחנו עומדים לעשות במזרח ירושלים, צריך לקבל אישור הועדה הזאת.

ניצב ש. רוזנליו: נאמר כבר שאי אפשר להפריד בקונטקסט הדברים בין מעשי ההסתדרות במזרח ירושלים ובין מעשי המדינה, משום שפעילות ההסתדרות במזרח ירושלים היא חלק מהמעמד הכללי של השתלטות מדינת ישראל שם, על ערכיה; וכמו שברור מעצמו שאסור לדון בנושא אחד מחוץ למכלול הבעיות, הרי ברור שכל מה שנוגע למזרח ירושלים הוא חשוב. הבעיה שדנים עליה כאן היא רק אחת ממכלול הבעיות להחלת הנורמות הישראליות במזרח ירושלים במישור הכלכלי, החברתי, הטכני.

במזרח ירושלים נעים אוטובוסים, שבהתאם לחוק כנוביץ לא צריכים היו לנסוע, אבל הם נוסעים. אם נתייחס לחוק ההגיינה של משרד הבריאות, אין שם אף מסעדה ראויה, אף פרט למעטות. בכל זאת המסעדות פתוחות. פירוש של דבר שיש אומליה ידועה ולא צריך לחזור על זה.

נאמר כבר לפני מספר שבועות שרצוי מאד שכל צו שעלול להביא אותנו לקיטוב בעמדות - וכאן היה ברור שזה יביא לקיטוב עמדות - טוב שיגיע לממשלה על מנת שתווסת את המדיניות לאור מכלול הבעיות, ולא לאור העניין האחד הזה בלבד.

אני נגד מגעים פייסיים. מבחינה טכנית, זה הדבר הכי קל לבצוע היום. זו דרך מובהקת שתביא, בטופו של דבר, לאמצעים דרסטיים שילכו הלאה והלאה.

הועלתה כאן דוגמה של גביית המסים ע"י עיריית ירושלים. גביית המסים תואמה מראש עם גופים כוללניים, לכן הלקח הצליח.

צריך לתת את הדעת לא במישור הבטחוני הפיסי, מבחינה טכנית זה המישור הכי בטוח, לשבור ראשים ולגרש אנשים או לאסור אנשים, זה קל לעשות. אבל יש פה בעיה נוספת, והיא בעיית המגעים הפוליטיים. השאלה אם אנחנו רוצים לחזק רובד מסוים כדי להגיע לידי הידברות, כי איננו יכולים לחזק יד ימין ולהחליש את יד שמאל.

אין לי אלא להצטרף למה שהוצע כאן, וזה - לא להגיע לקיטוב יתר ולא מתוך החשש הפיסי, אלא מתוך העניין כולו. אי אפשר לראות את מעשי ההסתדרות כבעיה נפרדת אלא בתוך מכלול מדיניות הביצוע של השתלטות ישראל על מזרח ירושלים.

מר ד. איילון: כל תיווך - בבקשה. מה אם לא תצליחו? גם אלה שניהלו את העניין צריכים שיהיה להם מה להגיד. אחרת מטובבים שביב הנקודה ולא נגיע לשום דבר. אני רוצה שהיושבים כאן יהיו חדורים בהכרה שאסור להכשל.

היו"ר השר י. אלון: מעמדה של ההסתדרות העובדים במזרח ירושלים מבחינת האינטרס הלאומי שלנו הוא כדין מעמדה של כל פעילות יהודית ישראלית כוללת במזרח העיר. כמו העיריה, כמו המשטרה, כמו כל גורם אחר. לכן יש לעזור להסתדרות להצליח. לכן גם ההסתדרות מבינה שיש מקום בנושא זה להתערבות, שאיננה מקובלת בין מעסיקים ופועלים במקום אחר. מועצת פועלי ירושלים

במיוחד העלתה את הבעיה הזאת לפני הועדה, ואני חושב שזה לא לחובתו של היו"ר שנסייתי לברר את העניין לפני הישיבה אצל העוסקים בכך. לא ידעתי כאשר הוציאו את הצו, אבל אני בדיעבד לא מצטער עליו. אני מצטער שהממשלה החליטה על חוק רישום החברות ולא עמדה בו. זאת אני אומר כביקורת עצמית, מכוח האחריות הקולקטיבית.

מר ט. שמגר: אנחנו עומדים כזה היו שתי דחיות.

היו"ר השר י. אלון: עצם החלטת הממשלה הביאה לידי כך שתשיגו את את זה עכשיו. בדיעבד, אני חושב, שעצם קיום צו ההרחבה של שר העבודה, עוזר למועצת הפועלים כמצב היום, ואולי גם לדיוני הועדה הזאת. לפי שעה, בנושא העובדים היו לנו פחות צרות מאשר בכל פעילות אחרת במזרח ירושלים.

לגבי הנושא הנידון, אני שותף להערכה הכללית שיש צורך להמשיך במקל נועם, אבל ישנם כמה ענינים שלא נעבור עליהם לסדר היום אלא אם יוסדרו. כאשר הזמנתי לישיבה המוקדמת את מנהל המחלקה הערבית של ההסתדרות, התכוונתי לשמוע עצה של אדם המנוסה וגם להשתמש בגורם נוסף שלא היה מעורב עד עכשיו במישרין, וסיכמנו אתמול שנכניס אותו לתמונה כדי לאפשר למעסיקים הערביים עוד להפגש עם גורם שאתו עוד לא ביררו את הנושא. הסלתי על משה ששון להפעיל את קשריו הוא על מנת להכתיר את הדבר בהצלחה. עד עכשיו קבלנו תשובה די טובה.

שבעלי המלונות הערביים מוכנים לראות בהסתדרות גורם אחד שמייצג את העובדים. זו הודעה שקבלנו כתוצאה של מו"מ של יעקב כהן עם בעלי המלונות. אם כי הצד הערבי העלה את הנושא של אגודת פועלים אחרת, אבל אחרים היסו אותו. הם מבקשים התחשבון שלנו בבעיתם המדינית ולכן הם לא רוצים לחתום על דבר שהם מוכנים לעשותו כפועל. הם גם מאד מבקשים להתחשב במצבם הכלכלי. לעומת זאת, הם מוכנים להכין אותנו על תביעתנו שההסתדרות תהיה מוכרת כצד למו"מ. לדעת יעקב כהן ניתן להגיע להסדר. מה צריך לכלול ההסדר?

(א) החזרת המפוטרים לעבודתם. איננו יכולים לכפות

זאת מכוח החוק. אילו במערב ירושלים היו

מיטורים שרירותיים, היתה מועצת הפועלים מכריזה על שביתה...

צריך להבהיר להם שהפועלים האלה יוחזרו לעבודתם. לא איכפת לי

אם יוחזרו כתוצאה ממו"מ או כתנאי למו"מ. כאן אני חושב שנוכל

לבוא לעזרת מועצת הפועלים. אם לא יוחזרו לפחות העובדים תושבי ירושלים, נוכל לא להרשות לעובדים שמחוץ לירושלים, מהשטחים, להכנס לעיר. כזה שנשלול כוח אדם מבעל המלון, אנחנו יכולים ללחוץ עליו.

כיו"ר הועדה אני אעמוד בקשר עם הגורמים הנוגעים בדבר, כדי ללחוץ על בעל המלון, במניעת עובדים שמחוץ לירושלים, להכנס למקום העבודה הזה.

(ב) ההתחייבות של בעלי המלון לשאת ולתת עם ההסתדרות ואם נחוץ שבה יכנס הדרג הארצי של ההסתדרות, אין התנגדות עקרונית.

(ג) אנחנו מטילים על משה ששון להציע את שירותיו הטובים על מנת שישב את הסכסוך הזה בתוצאה חיובית. אנחנו נותנים למהלך הזה כמה ימים. אקבל דיווח שוטף, אם ארגיש שאנחנו עומדים בפני התפתחות מיוחדת, אכנס את הועדה. אם לא, ננסה ליישב את זה ברוח הדברים שהיתה כאן.

בקשר למשפט של הממונה על גביית השכר. הוא צריך לנהל את המשפטי לפי הכללים המקובלים. אני רק מציע ליעץ לו לא למהר לפסוק. הוא יכול לסיים את השמיעה ואת הבירורים, ולא למהר עם פסק הדין. עצם הבירור המשפטי יעזור גם לנושאים ונותנים להביא את זה לסיום חיובי. אם אפשר שתוך כדי הסו"מ, תירשם סטנוגרמה, בעיני זה טוב. אני מתכוון למצ"מ המסכם. אם לא סטנוגרמה, אז לפחות זכרון דברים, אפילו לא חתום. כדאי שפרטי ההסכם יהיו רשומים.

נדמה לי שזה סיכום ברוח הדברים שהתנהלו כאן. אם

חלילה, תוך שבוע שבועיים, נגיע למבוי סתום, שבו יש כריזה בין הסתכנות בעימות עם בעלי המלון לבין ערעור מעמדה של ההסתדרות, אני אעדיף הסתכנות. כנראה שהמאבק על איחודה של ירושלים מלווה גם התנגשויות מדיניות וגם פנימיות. אנחנו ממשיכים במסורת שההסתדרות התחילה בה בנושא זה.

מ ח ל י ט י מ

(א) להטיל על נציגי ההסתדרות והיועץ המדיני לראש הממשלה להמשיך בסו"מ, במגמה להגיע להסדר מבלי להזקק לאמצעי כוח.

(ב) במסגרת ההסדר לסו"מ, ^{כאמור} בסעיף א, ^{לכאן} לכאן, להחזרת 12 הפועלים המפוטרים לעבודתם.

(ג) לקבוע כי שר הרוצה להוציא צו המתייחס לחלקה המזרחי של ירושלים, יביאו תחילה לוועדת השרים העליונה לענין ירושלים.

היו"ר השר י. אלון: על סדר יומה של ועדת השרים נצטברו כמה נושאים ממדרגה ראשונה; ביניהם כאלה הקשורים בפיתוח ירושלים, ביניהם הנוגעים לצדדים המדיניים של הנושא. כרשותכם, אני אכנס את הועדה לעתים יותר קרובות כדי שנוכל לעמוד בחובותינו לטען ירושלים.

בשבוע הבא נדון בתביעת האוניברסיטה.

ב. תביעת פיצויים על הריסת בתי-חרושת למרצפות ופלסטיקה במזרח ירושלים.

היו"ר השר י. אלון: יש תביעת פיצויים על הריסת שני מפעלים ערכיים בעיר העתיקה. התביעה הוגשה ע"י עו"ד ליאון. הדבר מתייחס לשטה של הכניסה לרובע היהודי. הטענה היא שנהרסו המפעלים והציוד. אני מבקש מהיועץ המשפטי להשכיל אותנו, מה המצב המשפטי וגם מה הוא טיעון לועדה להחליט.

מר מ. שמגר: המדובר בהריסת מבנים אחרי גמר מלחמת ששת הימים, שנעשתה במזרח ירושלים, במסגרת הרחבת דרכים, פינוי מקום ליד הכותל ועל יד שער ציון. הנושא בא לידי ביטוי בצורות שונות. ניתנו פיצויים לאנשים שגרו במקום, והם קבלו דירות אחרות. כאן המדובר במפעלים. במפעל לפלסטיקה נהרס לא רק המבנה אלא גם המכונות שהיו בבנין. הם מעלים תביעות בסכומים די גבוהים, אבל לא זאת הבעיה. הם פוגעים באמצעות עורכי-דין כבר במשך שנה. אחד מהם הוא שלמה מזרחי והשני הוא יעקב ליאון. הם מחפשים דרך להסדר מחוץ לכתלי בית המשפט. אנחנו הבדלנו בין נזקים שנגרמו בתוך המלחמה ולצורך צבאי איזה שהוא, ובין מה שהיה לאחר המלחמה. מה שנגרם במלחמה, נרשם ותספל בזה המחלקה לתביעות במשרד הבטחון. לעת עתה, החלטנו לא לשלם מאומה. יש רצון טוב בכמה מקרים, ולאותם המקרים משלמים. לא בכל המקרים מס למים. יש נזקים שנגרמו אחרי המלחמה לצורך צבאי בטחוני; למשל, הרסנו בקתות במקצת הירדן, רצינו שלא יכנסו לשם אנשים. כאשר ייגמר מצב הלוחמה, יתכן שנגדון בזה.

במקרה שלפנינו אי אפשר לטעון שזה נעשה לצורך צבאי. ישנן תביעות לגבי רכב, ואנחנו מנסים להתפשר. כאן המקרה הוא שהרסו מבנה, לא לצורך צבאי, ולא תוך כדי מלחמה, ובאופן תאורטי יכולים המטפלים בזה להגיע לבית המשפט ולתבוע פיצויים, וסיכוייהם להצליח אינם רעים. אם נהרס מבנה, תעלה זאת מדינת ישראל באמצעות שליחיה המקובלים, הרי באופן משפטי יש להם סיכוי להצליח בתביעתם.

הבעיה השניה היא, אם צריך למשוך את זה או שצריך להסדיר. לדעתי, כאן לנימוק המשפטי, יש נימוק ענייני. לדעתי אין שום סיבה מדוע מדינת ישראל - אם היתה סבורה שצריך להרחיב את השטח - לא תהיה מוכנה לפצות, תוך מו"מ מתקבל על הדעת, אותם האנשים שהפסידו את כתיהם, כמובן בסכומים שמתקבלים על הדעת. אם נוכל להגיד שזה בהסכם, שזו הפקעת מקרקעין לטובת הציבור, זה קיים בכל מקום בעולם. אין זה דבר יוצא דופן. אני חושב, מבחינה עניינית, כמו שאנחנו דאגנו שהתושב שהוצא מהבית שלו לקבל דיור חלופי, מדוע בעל מפעל לא יקבל איזה תשלום? זו המלצתי: הדבר הזה יימסר לבדיקה. יבואו במו"מ עם עורכי הדין ונגיע לידי כך שהחוב יסולק ושהאדם יבוא על סיפוקו במו"מ מקובל.

היו"ר השר י. אלון: האם אין סכנה שהסדר כזה יגרוור אחדיו תביעות נוספות?

מר מ. שמגר: אין לי אינפורמציה.

מר מ. כנבנישתי: פצינו את כל האנשים שהוצאו מהטורים שלהם, לא פצינו בעלי עסקים. יש עוד 4 - 5 שנויות קטנות, זו בעיה של כמה אלפי לירות.

היו"ר השר י. אלון: מי שהוא יכול להגיד מהו גודל הסכום שיש לתת להם?

מר מ. שמגר: הם מעלים תביעות של מאות אלפים, אבל זה צריך ללכת בדרך הרגילה, השמאי הממשלתי צריך להעריך את זה.

מר א. אגמון: קבעו שזה נעשה לפני הסיפוח, האם זה אומר שהאחריות חלה על ממשלת ישראל?

מר מ. שמגר: מבחינה משפטית הם תובעים ממדינת ישראל.

מר א. אגמון: היו לנו תקדימים בפיצויים נוסף לאלה שהזכירו כאן. בשכונת המוגרבים היה גם ענין הכנסיות. גם שם הפקענו קרקעות והרסנו בניינים שלהם שהיו בבעלותם. ניהלנו אתם מו"מ והגענו להסדר ושילמנו פיצויים. האם איננו יכולים להציע להם עסק מול עסק? אולי אפשר להקים באיזה שהוא מקום מבנה תעשייתי, שאיננו כל כך יקר, ולשלם להם עבור הציוד לפי ערכם שהיה אז.

אני חושב שלא יהיה מנוס משה. אני רק אינני יודע
על מי צריך להטיל את המו"מ. מה שברור לי, שגם אם יגיעו למסקנות
שצריך לשלם, איננו יכולים ואיננו צריכים לפצות אותם בבת אחת.
המו"מ צריך גם להתנהל על תנאי התשלום.

השר ח.מ. שפירא: אין כאן ענין מדיני. הצדק מחייב לפצות את
האנשים שאיבדו את רכושם. לזה כולנו מסכימים.
השאלה היא מתי? אני נגד זה שימשכו את הענין. יש כאן ענין של עיבוי
הדין. אם חייבים אנחנו לעשות, נעשה זאת בהקדם ולא נמשוך את זה יותר
מדי. מצד אחד בשלם את הכסף, ובכל זאת תהיה תרעומת עלינו, שהנה,
עברו שנתיים, ומדוע לא יכולנו לסדר את זה בזמן. גם המו"מ יקח
כמה חודשים. לדעתי צריך לשלם להם את המגיע ולא מה שהם תובעים.
יש בודאי מעריכים שיוודעים מה זה צריך לעלות. לא צריך לחפש
דרך למשוך את הענין.

השר מ. כגין: אני תומך בהצעותיו של היועץ המשפטי לממשלה.
לא צריך לחכות עד שנשלם להם בשקלים...
נשלם להם בלירות.

מר ט. קולק: ככל שדבר כזה נסחב יותר, הפיצוי גדול יותר.

היו"ר השר י. אלון: אנחנו מחליטים על תשלום הפיצויים. נראה לי
שכדאי שהמו"מ יתנהל ע"י שלישיה, שיהיה בה
הגורם הכספי, הגורם המשפטי והגורם המדיני ציבורי. אני מציע
שיהיה בוועדה איש העירייה, איש האוצר ואיש משרד המשפטים.

מר מ. שמגר: הואיל ומנכ"ל משרד המשפטים הוא בעל נסיון בזה,
הוא ניהל מו"מ עם הכנסיות, אני מציע שמנכ"ל
משרד המשפטים ישמש כיו"ר.

מר מ. ששון: לא נראה לי שניכנס למו"מ ונשלם את הפיצויים
באמצעות עו"ד ישראלי. אני מציע שהעירייה, יחד
עם לשכת המסחר, ימצאו דרך ישירה לנהל את המו"מ.

מר מ. שמגר: בעקרון תמכנו במגמה הזאת, אבל כאן זה לא ילך.
מעורב כאן ראש לשכת עורכי הדין בירושלים,
עו"ד מזרחי, הוא עשה הכל כדי לא לפנות לערכאות משפטיות.

היו"ר השר י. אלון: הייתי מבקש שהועדה תהיה פתוחה גם למטה ששון ככל שימצא לנכון להשתתף.

השר א. ששון: לפי מה ששמענו מנציג העיריה, יש כאן ענין גם עם 4 חנויות. אולי היה כדאי לצרף את 4 החנויות למו"מ הזה?

מ ח ל י ט י מ

- א. לשלם מיצויים לבעלי בתי החרושת למרצפות ופלסטיקה, ולבעלי 4 חנויות אשר נהרסו ע"י שלטונות ישראל.
- ב. ניהול מו"מ בענין תשלום המיצויים יימסר לוועדה בראשות מר צ. שרלו ובהשתתפות ה"ח מ. כנכנישתי, ע. סיון ומ. ששון.

הישיבה ננעלת

פ ר ט י כ ל
ישיבת ועדת השרים העליונה לענין ירושלים
כ"ד בסיון, תשכ"ט - 10.6.1969

נכחו השרים: יו"ר י. אלון, מ. בגין, ח.מ. שפירא, א. ששון
בעדו השרים: א. אבן, מ. כנסוב, ח. גבתי (בחול), ז. ורהפטיג,
 פ. ספיר, מ. קול, י.ש. שפירא, ז. שרף (בחול)

-	משרד האוצר	א. אגמון
-	" " " " " "	ד. אגמון
-	מועצת פועלי ירושלים (4.60)	ד. איילון
-	עיריית ירושלים	מ. כנכנישתי
-	משרד לקליטת עליה (4.60)	י. ברק
-	משרד החוץ	ש. הלל
-	משרד העבודה (4.60)	ר. כהנא
-	מזכירות הממשלה	מ. ניר
-	נציג השר פ. ספיר	א. סלע
-	משרד ראש הממשלה	א. צפרייר
-	ראש העיר ירושלים	ט. קולק
-	משטרת ישראל (4.60)	ש. רוזוליו
-	היועץ המשפטי לממשלה	ש. שמגר
-	משרד ראש הממשלה	מ. ששון

רשמה : מ. טרלו

סדר היום: המשמעות מהפעלת צו ההרחבה של ההסכם הקיבוצי
 בענף בתי המלון, על בתי המלון במזרח ירושלים.
 תביעת פיצויים על הריסת בתי-הרושת למרצפות
 ופלסטיקה במזרח ירושלים

היו"ר השר י. אלון: אני פותח את הישיבה.

המשמעות מהפעלת צו ההרחבה של ההסכם הקיבוצי בענף
 בתי המלון, על בתי המלון במזרח ירושלים.

היו"ר השר י. אלון: בטעיף ראשון נעסוק בנושא שהזמן גרמו.
 אנסה להציג אותו כדי לחסוך הסברים מפי

המומחים שלנו.

אחד האמצעים בהם נקטנו מיד לאחר איחודה של ירושלים, היה גם להנהיג את הנוהלים הציבוריים והמקצועיים במזרח העיר, כפי שהם מקובלים, פחות או יותר, במדינת ישראל בכלל, ובמערב ירושלים במיוחד. הסתדרות העובדים ומועצת הפועלים בירושלים נטלו על עצמם - במסגרת הזאת - לארגן את העובדים במזרח העיר, במסגרת מועצת פועלים, כמקובל בערים מעורבות אחרות, תוך תשומת לב ראשונית לבעיות המקצועיות. אני זוכר, בתפקידי הקודם כשר העבודה, עודדתי מאד את מועצת הפועלים ללכת בדרך זו. מועצת הפועלים השיגה השגים גדולים - גם כמותיים גם איכותיים - וזה הודות לצירוף נכון של מאמץ בלתי נלאה מצד אחד, וזהירות מירבית לא לכפות צעדים מהירים מדי, מצד שני. אבל עכשיו, מקץ שנתיים כמעט לאיהודה של העיר, אנחנו עומדים בפני בעיה שהיא אמנם בעיה חוקית ביסודה, אבל היא גם בעיה מדינית שעלולה להיות לה השלכה בטחונית. לכן מצאתי לנחוץ להביא אותה בפני הפורום הזה, שיש בו גם חברי ממשלה, גם ראש עיריה, גם אנשי הבטחון של העיר ובציג מועצת הפועלים. כמה מדובר?

בשעתו נחתם הסכם עבודה בין עובדי כתי הארחה לבין ארגון המעסיקים הציג במערב ירושלים. במשך חודשים רבים ניסתה מועצת הפועלים להביא לידי חתימת הסכם דומה, ואפילו לא כל כך מדויק בדמיון שלו להסכם היהודי באותו ענף, גם במזרח העיר. היו קשיים. הקשיים נבעו משתי סיבות. אחת כלכלית - המעסיקים הערבים לא רצו ליטול על עצמם את התנאים המקובלים במערב העיר; הסיבה השנייה מדינית - הם לא רצו להופיע כגורם החותם על חוזה עם ארגון שהוא ביסודו ארגון ציוני אפילו. יתכן שהסיבה הראשונה היתה העיקרית, אבל הטיעון השני היה גם פרטים כלפי הפועלים, מתוך תביעה לפטריוטיזם מצדם. למרות המאבק הזה, נמצאו פועלים ערבים רבים שגרשמו להסתדרות וביקשו את עזרתה. היו התנגשויות אחדות בעבר שנסתיימו באיזה מודוס וויונדי, העניין התנהל בעצלתיים, עד ששר העבודה החדש - לאחר התייעצות - הוציא צו הרחבה על הסכם עבודה. פירוש הצו הוא החלת פרטי ההסכם במערב ירושלים גם על מזרח, וכל המפר אותו כאילו מפר חוק בנושא זה.

כאשר אותו חלק מהעובדים הערבים שמאורגן בהסתדרות, עמד על שלו במלון "גלוריה", הוא פיסר את העובדים המאורגנים שעמדו על זכויותיהם, ונשאר עם העובדים הבלתי מאורגנים, חלקם תושבי מזרח ירושלים, חלקם מן השטחים המוחזקים.

ההסתדרות נטלה על עצמה את האחריות לקיומם של העובדים המפוטרים, והוגשה תביעה לממונה על גביית השכר במשרד העבודה, לגבות מהמעסיקים את מלוא השכר המגיע להם על פי צו ההרחבה. אני מניח שזה רטרואקטיבית, מיום שצו ההרחבה נכנס לתוקף.

נוצר עימות בין בעל מלון "גלוריה" שנתמך, כנראה, ע"י יתר בעלי המלונות, מול קבוצת העובדים הזאת שעומדת, לפי שעה - אני מקווה שלא רק לפי שעה - על שלה.

מכאן, שאם ללכת לפי דקדוקי החוק עד הסוף, העניין לא יסתיים בגביית השכר, אלא שלפי החוק פירושו של דבר שבעצם אפשר לכפות על כל בתי המלון לשלם את השכר המקובל במערב ירושלים. אפשר להעלים עין, כמובן. במקרה דנן, כיוון שהנושא הגיע לערכאות מעין-שיפוטיות, הפך העניין להיות עקרוני ממדרגה ראשונה לא מן הצד הסוציאלי בלבד אלא יותר מהצד הפוליטי. אם תהיה נסיגה מצד ההסתדרות, לדעתי - וזו גם דעת המומחים שלנו, גם של מועצת הפועלים וגם של ההסתדרות ומשרד ראש הממשלה - פירושו של דבר: מהלומה גדולה להסתדרות ונצחון מדיני של אלה המסרבים לשתף פעולה עם מוסדות יהודיים. לכן העניין נעשה מאד רציני היום.

קיימתי התייעצות מוקדמת אליה הזמנתי את האנשים העוסקים בנושאים הערביים בהסתדרות והיועצים של משרד ראש הממשלה, והסלתי על החברים העוסקים במגעים מקצועיים עם הערבים, לנסות לברר עם בעלי המלונות הערביים, תחת חרב דמוקלס של תביעת השכר, אם לא בא בחשבון הסכם מסודר בין שני הצדדים באופן שיהיה לנוכל גם לבטל את התביעה המשפטית וגם להכתיר את המצב הזה בנצחון חלקי. אתמול קבלתי ידיעה כאילו יש אפשרות להגיע להסדר עם בעלי המלון, שיהיה מוסכם בו כל מה שנחוץ להסכם עבודה, ובלבד שלא ייחתם. ובקשה שניה בפיהם: היות וענף המלונאות במזרח העיר לא מפותח כמו במערב העיר, בלאו הכי אין הם יכולים לשלם את הסכומים המקובלים במערב העיר. אטרתי שאיננו יכולים לכפות על ההסתדרות מדיניות שכר שתהיה מתחת למדיניות השכר שפיתחנו במשך השנתיים האחרונות. לא איכפת לי אם ההסכם ישיג את החוצאות של מערב ירושלים לא במכה אחת אלא בהדרגה.

אבקש את מר איילון להשלים את האינפורמציה או לתקן אותה אם טעיתי במשהו, ונפתח את הדיון.

מר ד. איילון: אני אשלים את האינפורמציה, כל מה שאמרת היה בסדר.

אנחנו מאגדים היום את מרבית העובדים השכירים במזרח ירושלים, כ-3800 עובדים, שיחד עם נשותיהם מהווים כ-5000 איש עם המשפחות. אנחנו כותבים להם שירותים שונים. קופ"ח נותנת שירותים שם ל-11,000 נפש, אולי הם מגזימים באלף, אבל לא הרבה פחות. אנחנו מקיימים פעילות של נוער עובד, פעולות תרבותיות וחברתיות בכל הסוגים.

המו"מ בענין בתי המלון נמשך כשנה וחצי, הרבה זמן לפני מתן צו ההרחבה. צו ההרחבה צריך היה להכנס לתוקף ב-1.11.68. מאז ניהלנו אתם מו"מ להנהיג את זה באופן הדרגתי, ברור שאיננו רוצים להטיל את זה עליהם. נסינו להפגש אהם לפני העונה. הפגישה - מתוך סבלנות שלנו - נתקיימה רק בתחילת פברואר. הם הבטיחו תשובה לאחר בדיקה, חוך שבוע או 10 ימים, בהכנה ובהסכם ש תהיה העלאה, שהענין יוסדר, אלא שפרק הזמן וכו' יעמוד במהלוקת. הם ניסו להתחמק מפגישה ש ניה, והיא התקיימה, בסופו של דבר, בסוף דצמבר. בפגישה זו, שהיתה המכרעת, הם הודיעו שהכל טוב ויפה, אבל יש להם ארגונים מקצועיים שלהם והם יחתמו על הסכם אתם, ושהם אינם מכירים בהסתדרות. אמרנו להם: היתכן? אנחנו יושבים אתכם שנה וחצי! בעיקר ישבתי עם מר אפיטי, שהוא עצמו יו"ר הארגון שלהם בבתי המלון. אמרתי לו: עכשיו אתה מודיע לנו שמה שישבנו, לא ישבנו, ושההסתדרות איננה קיימת בשבילך? מובן שדבר כזה לא יכול להיות. אחרי חילופי דברים, אמר אחד מהם: אל ננתק את המגע, נשב עוד פעם, ועד אז הם יגמרו את הטבלא שלפיה הם מוכנים לשלם, הם יראו לנו את הטבלא, ואז נתוכח. בסופו של דבר, הם נמנעו מלשבת אתנו, ונמנעים עד היום הזה.

כתוצאה מכך, פנינו אל משרד העבודה, אל הממונה על גביית השכר בתביעות משפטיות, וביקשנו מימוש הענין באמצעות המשפט. תגובתם היתה: (א) פטורי חלק מהעובדים. העובדים האחרים רצו להצטרף, אבל ביקשנו מהם לא להצטרף בשלב זה. במידה שמי שהוא מצטרף אלינו, והוא איננו חבר, אנחנו נושאים באחריות לגביו, איננו מסירים את האחריות.

הנסיון הקודם הראה לנו בכחה מקרים.

באחד מבתי המלון שגמרנו אתו במשרה, זה היה לפני

למעלה משנה.

בהכרת אוטובוסים שלהם, קבלנו את כל הדרישות שהצגנו.

העניין נעשה בהסכם נעל-פה. לא עמדנו על כך שייחתם הסכם בכתב.

מה נעשה בינתיים? בזמן הירדנים היו כ-14 איגודים

מקצועיים. הגדול ביניהם היה עובדי בתי המלון הקטנים. היו

אפילו 80 - 100 איש, הם התפוררו כמעט לחלוטין. הם החיו את

הארגונים שלהם והפכו את זה במקום לארגונים נפרדים, לארגון גג

אחד עם שלט. זו היתה הזדמנות שלהם להראות שהם מקבלים תמיכה

מחו"ל, אבל הם נתמכים עכשיו גם ע"י בעלי בתי המלון, והפכו את

כל הנושא הזה לנושא לאומי. לא יכולנו להסלים עם המצב, הם ניסו

לשבור את הכריזו באיומים, בלחץ ובימוקים לאומניים. אני שמח

שהם לא הצליחו, באף מקרה, עד היום, וגם במקרה הזה. בינתיים

העונה עברה, ומצב בתי המלון היום לא כפי שהיה לפני חודשיים.

אבל זאת בעיה של אורך רוח נוסף.

מסרת שהיו מגעים אתמול. הדיווח שלי, לאחר ישיבה

אצל הממונה על גביית השכר, הוא : הם לא הופיעו, הופיע עורך-הדין

שלהם. הצעתו היא לא לשבת אתנו בינתיים. הוא הציע שישב עם

עורך-הדין שלנו ואנחנו - בבל ייראה. עורך הדין שלהם הוא

גבריאל רובינוף. אנחנו במצב מאוד קשה. הגובתה של מועצת הפועלים

או של ההסתדרות על פטורי עובדים, זה אמצעי השביתה עד להחזרתם.

אנחנו קצת מודאגים. שביתה, משמעות הדבר משמעות, משמעות הדבר

אפשרות של קונטקט פיסי בתוך הציבור העובדי. ככל אופן חשבנו

שיש לזה משמעות מדינית, אולי. אם כי אנחנו בדעה שהעניין הוא

חמור, לאור הנימוקים היסודיים שלהם, ולא יכול להשאר על מישור

זה. כל זה להקדמה.

מר מ. ששון: אני רואה את פעולת ההסתדרות כמזרח ירושלים

כמבורכת. הגענו למספר כזה ובודאי אפשר להגיע

למספרים גדולים יותר. כל זה בתנאי שנשכיל להמשיך בדרך נכונה

שבה הלכנו במשך השנתיים האחרונות, מתוך דאגה כפולה: לשמור על

הקיים ולא לקנות את עולמנו בבת אחת. מה גם בנקודות שהן מאוד

רגישות.

מצבם של כל בתי המלון הוא קטסטרופלי, פרט ל-3 - 4

בתי מלון גדולים. הדבר אינו נובע ממדיניות מכוונת של מי שהוא, אלא נוצר מצב אוביקטיבי, שמיד לאחר שחרור העיר היא נותקה ממקורות התיירות שלהם, כוויית, בהריין ועוד, והעביר את הקבוצות שבאות מעבר לים, אל הסוכן הראשי שהוא יהודי. כך שמצבם קשה. הם עוברים משבר. אין התחשבות של מוסדות כמו מסים וכו' במצבם זה, ותובעים מהם את מלוא הנטל.

במידה ובאנו לידי התנגשות, הדבר נובע, קודם כל,

ממצבם של בעלי בתי המלון שלא התקוממו ביום הראשון. אלא כאשר ההסתדרות, בשלב מסוים, דפקה על השולחן והתחילה ללחוץ יתר על המידה, הגענו לידי זה שמתחנו את החבל יותר מדי והגענו למצב של משבר, שלדעתי הוא מיותר. אם אנחנו רוצים להגיע, במשך הזמן, לאחדות העיר ולטובת הנאה לתושבי המקום, אז גם הפועל האיש הפשוט ייהנה מזה וגם בעל המלון או בעל העסק הגדול, ולא יראה קטסטרופה בכניסתה של מדינת ישראל הסוציאליסטית, שבאה להרוס את לחמו, צריך ללכת במקל נועם ובדרך ביניים למצוא את הדרך המתאימה. בשום שטח - בשטחים או בירושלים במיוחד - לא ביקשנו מערבי אף פעם הכרה בנו ובמה שאנחנו עושים. אנחנו באנו בזכות. אנחנו פועלים כפי שפועלים ואיננו מבקשים מהם להכיר בנו. זכותנו וקיומנו איננו תלוי בהכרתו או אי-הכרתו של בעל מלון זה או אחר. העניין הזה מחדד את הדבר ללא צורך. לא מהם נתקע הכרה. מבחינה בטחונית איננו צריכים לחפש מקורות חיכוך נוספים בינינו לבינם. זי לנו כמה שיש. אני חושב שיש לשמור על העיקר. כאשר האנשים הללו אומרים שאינם מוכנים לשבת איתנו, אני רוצה להגדיר את המושג "אתנו". המושג "אתנו", כולל הרכה.

הם ישבו בכל הכבוד והנכונות להגיע להבנה עם יעקב

כהן. הם אינם מוכנים לקבל הוראות מאמאדה שהוא נציג ההסתדרות הערבי. אני מבין מדוע הם אינם מוכנים לשבת עם האיש מהצד שלהם, כאשר הוא כופיע כנציג הצד השלישי.

העיקר בעיני שני דברים. אני רואה בחומרה רבה שני

דברים. אם נגיע למצב בו הם יתבעו שההסתדרות לא תיכנס, לא נישמע להם, נלך עד הסוף.

יעקב כהן מודיע להם, שאנחנו מבינים את מצבכם הכלכלי, אנחנו רוצים להתקדם לאט לאט לקראתכם, כאשר אתם מתקדמים לאט לאט לקראתנו. זה מטעם מצדם של הצודים.

דבר שני שמוסכם, שהם אומרים שלא יעשו שום דבר נגד כניסת ההסתדרות.

דבר שלישי, הם מוכנים לבוא לקראתנו שתאפשר כניסתנו וגם שהם לא יהיו חסרים, אבל שלא נתכע מהם יום-יום לחתום על הנייר שההסתדרות נכנסת ושהם מכירים בזה.

אל ייהפך העניין למאבק לאומי שלהם, ובפרט כאשר אנחנו דוחפים את זה לקיצוניות ותביעת הכרות. במילא העניין נהפך אצלם לעניין לאומי. הם יודעים את ידה של המשטרה והשלטון. עלינו להקל עליהם בהדרגה בדבר, תוך שמירה על העיקר. אני חושב שהתחיל דו-שיח מאד מכובד ברמה גבוהה בין נציג ההסתדרות וביניהם. סיכמו שיהיה המשך למגע הזה ועל עקרונות. צריך לתת להם למצות את האפשרות הזאת. לא הייתי רוצה להביא למשברים חמורים. אי אפשר לקנות את עולמנו בבת אחת. יש לנו אינטרס שהפועלים יהיו מרוצים ושבעלי בתי המלון יהיו מרוצים, וששניהם יהיו מעוניינים להיות ביחסים טובים אתנו.

מר י. ברק: אני רוצה להעיר שהסכם בעל-פה לא יכול, מבחינה חוקית, לשלול את התוקף של צו ההרחבה. אם לא יתבע אף אחד, במילא לא תתעורר הזכות לתבוע על פי צו ההרחבה, אז תישמר האפשרות היחידה לצאת מצו ההרחבה ע"י הסכם קיבוצי, וזה צריך להעשות בכתב וצריך להגיש אותו לאישור למשרד העבודה.

היו"ר השר י. אלון: אם יש הסכם קיבוצי בין בתי המלון בירושלים ~~אצא~~ אם מדובר בעיר אחת, זה מחייב כאילו

גם את הצד השני?

מר י. ברק: רק את בעלי בתי המלון החברים בהתאחדות בעלי בתי המלון בירושלים. הסכם קיבוצי כללי שנחתם בין מועצת פועלי ירושלים לבין התאחדות בעלי בתי המלון, מחייב רק את המעבידים שחברים בהתאחדות בעלי בתי המלון. ההסכם הקיבוצי לא חל עליהם אלא צו ההרחבה חל עליהם.

בהסכם הקיבוצי כתוב אותו דבר שכתוב בצו ההרחבה. האפשרות לצאת מתוך צו ההרחבה היא רק ע"י חתימת הסכם קיבוצי. יש אפשרות תאורטית, לבטל את צו ההרחבה, אבל לא הייתי ממליץ על זה. זה מסובך.

מר ט. קולק: אני תומך בעמדתו של מר מ. ששון. אני דוקא רואה בכל דבר מדיני. אני חושב שכניסת ההסתדרות זה דבר מדיני. כל דבר שם מדיני. בכל דבר שאנחנו חודרים אנחנו רואים אותו כדבר מדיני, זה מחייב אותנו לעשות פעולות של ההסתדרות לא כפי שאנחנו ראינו מלחמה על העבודה העברית או בעיות אחרות שעמדנו בפניהן, אלא בצורה אחרת. למדנו כבר ממצבים שהוצאנו חוקים ואחר-כך נסוגנו. למשל, ענין החברות. החלטנו על תאריך וטבלנו אותו. קודם הולכים ביד הזקה ואחר-כך נסוגים, וזה לא מקדם אותנו אלא רק מחזיר אותנו. הלכנו קצת יותר מדי מהר וזה לא חיזק את ההסתדרות וגם לא אותנו.

היו עוד דברים קטנים שאני רוצה להעיר עליהם. למשל, הופיע כרוז של ההסתדרות שאני חושב שהוא היה מנוסח בצורה כל כך חריפה, שלו הם היו כותבים כרוז כזה, הממשלה היתה מחליטה להוציא את האיש מעבר לגבול. אם לא מרשים להם לכתוב כרוזים כאלה, אני חושב שזה מחייב גם אותנו. זה לא מחזק אותנו וגם לא את ההסתדרות.

השר א. ששון: האם לא ברור שהמצב היום מעמיד את כל העניין של ההסתדרות במבחן? יש לנו שם 4500 עובדים הרשומים בהסתדרות, והמספר יכול לגדול. עצם העובדה ש-12 איש פוטר, האם אי אפשר לראות בזה שההסתדרות לא הצליחה להגן עליהם? לי נראה שהתנאי הראשון היה צריך להיות החזרת 12 העובדים שפוטר, ואחר-כך אפשר להתחיל בשיחות.

מר ד. איילון: אם האשימו פה בחוסר סבלנות, אני חושב שאי אפשר להאשים אותי בזה. אם היתה לי סבלנות לחזר אחר הממשל עד שהם רצו להפגש, ואחר-כך לא נפגשו. הם שמעו את הרעיון שההסתדרות תיכנס לשטח הערבי והם התחללו. חלק מהם אני מכיר אישית. זה קצת גוזמה להאשים אותי שהחלטנו קצת יותר מדי מהר. אנחנו מנהלים אתם בנושא זה מו"מ במשך שנה וחצי. ביקרנו בבתי המלון באופן נפרד. בעצמי הלכתי,

סיכמנו עם כל אחד ואחד לחוד שהוא נותן אור ירוק לעובדים שלו, ולא יפטר אותם משום שהם משתייכים להסתדרות. הבאנו בחשבון את הסיכון שאנחנו נוטלים על עצמנו בגלל הליכה אישית, שהעונה תעבור. אנחנו קצת מנוסים בענין זה ויודעים מתי ואיפה ללחוץ. מובן שאם אנחנו לא לוחצים בזמן העונה, הלחץ הוא פחות אפקטיבי. למרות זאת, תכננו והמתנו עד לאותו רגע שהם אמרו שיש להם איגוד שלהם. מה משמעות הדבר שיש להם איגוד שלהם? עובדים אלפי אנשים במערב ירושלים שאנחנו מייצגים אותם. רק כיום ראשון ש עבר היה מכסוף בין פועל יהודי וערבי בקואופרטיב. חשבנו ששניהם שגו. האחד התגרה, זה היהודי; הערבי הרים יד, והפועלים היהודיים לא היו מוכנים להשלים עם הרמת יד. פעלנו, ואני מקווה שהענין נגמר. אם מקבלים את הדרך שהם רוצים בה מחר הם ייצגו את הפועל הערבי במערב ירושלים. אין מניעה. אנחנו נכנסים כאן למים עמוקים מאד. זה דבר שיכול להיות לנו לרועץ מבחינה מדינית. אנחנו רוצים להשיג את המטרה ש לנו לאט לאט. כשהם אמרו לנו, אל ננתק מגע, לא אנחנו ניתקנו את המגע.

אם מר מ. ששון מאשים אותנו שהיינו בחפזים מדי, הרי אני רוצה לומר שזה לא היה מבצע מהיר, זה לא היה: באתי, ראיתי ניצחתי. הם חייבים לשבת עם הגורם ההסתדרותי המקומי. אינני יודע מדוע מאשימים אותנו בחפזון. נדמה לי שהעירייה ש צריכה שם לגבות מסים, לא נמנעה מאיום של עיקול. כמה פעמים אתה יכול רק לעשות רושם? גם המעבידים נמצאים תחת לחץ וצריך לעזור להם כדי שהם ייצרו תמונה שהנה כפו עליהם. הם אמרו זאת בהזדמנות מסוימת. אני בטוח שס. קולק יודע שבנבישתי ניסה לתווך על דעתנו. לא באופן פרטיזני, הוא דיווח לנו. יש גבול מסוים. הם אינם יכולים לצאת בהרגשה שהם מקחים מאתנו.

אני מבקש מהפורום הזה גם להתיר, למי שצריך להתיר, לנקוט בכמה אמצעים, בהדרגה, אם יהיה צורך. צריך להבהיר להם את הענין. צריך להחזיר את העובדים, אחרת נצא מהרחוב הערבי, הם ישברו אותם, הם ישברו את כל ההסתדרות. יכולנו להגיד שאנחנו עוסקים באיגוד מקצועי, ואם אתם רוצים, תתערבו. היוזמה להגיע לכאן היתה מצד חוגים הסתדרותיים.

המעבידים מנסים לשבור אותם. אנחנו מנענו פרסומים ככל האפשר, אבל לא יכולנו למנוע לאחר שהם לא היו מוכנים לשבת אתנו. אני חושב שצעדנו לא היה קיצוני. אני חושב שהם פרסמו דברים הרבה יותר קיצוניים. אני רוצה שיהיה ברור: אנחנו חייבים להצליח שם תוך פרק זמן סביר. אנחנו חייבים להסביר להם שהסקטיקה הזאת של השהייה היא מוגבלת בזמן. אפילו ל-10 שנים, אבל שיהיה גבול. הפעם אנחנו חייבים לפעול ביתר מהירות. צריך להגיד להם שהם הכניסו את עצמם לעסק ביש. אני לא מציע שנעשה זאת במסגרת הזאת הפעם, ואני חוזר ומדגיש; אני מבקש בכל לשון של בקשה שאנחנו נתיר, למי שצריך להתיר לו, לנקוט בכמה צעדים ולעזור לכמה יהודים בנידון.

השר ה.מ. שפירא: האם תוכל לפרט לנו את האמצעים בהם אתה מציע לנקוט בהדרגה?

השר ט. בגין: אני נוטה לרוח הדברים שאמר טר.מ. ששון. יש פרטים שאולי אינם ידועים לי. לדעתי, צריך למנוע הקמת איגוד מקצועי מיוחד במזרח ירושלים, אבל לא כלחץ גובר, משום שאנחנו עלולים - ע"י סכסוך כזה - להכנס לצרה רצינית מאד עם העולם. אם קבוצת עובדים ערביים תרצה להודיע לועידת האיגודים המקצועיים של הארצות החמשיות שהיא הקימה איגוד מקצועי על רקע של השתייכות ללאום, ומונעים ממנה את זה, אנחנו נעמוד במצב מאד חמור. יש זכות לפועלים להתארגן. הם יגידו שזאת פעולת כפייה כלפי בני לאום אחר, והם יכולים לפרסם חוות דעת לפיה עלינו לחדול מזה. לכן צריך מאד להזהר מפני סכסוך כזה. איך אפשר למנוע זאת? ע"י דו-שיח. אני מחייב מאד דו-שיח. אינני מאשים אף אחד. יתכן שההתפתחות היתה בלתי נמנעת. נניח לדברים האלה שבין הרשויות השונות. אם מר יעקב כהן יכול לעזור לנו לצאת בסוב מן העניין הזה, אני ממליץ על כך. אני מבקש שליעקוב כהן יינתן לנהל את הדו-שיח. הלואי ונצליח ונמנע מהקמת איגוד נפרד ומסכסוך בין מקימיו לבינינו, שעלול להגיע לפורום בינלאומי, ומצבנו אז לא יהיה טוב. שום הסברים

שאנחנו מתכוונים לעזרת הפועל הערבי, לא יועילו. יש להם זכות להתארגן. צריך למנוע את זה בדרך טובה, בדו-שיח, בהשפעה, אפילו יימשך הדבר זמן רב יותר.

אשר לפועלים המפוטרים, צריך לעשות הכל שהם יוחזרו לעבודה, תוך כדי המגע יהיה אפשר לפתור את הבעיה. לכן לא הייתי מציע לנהל את השיחות רק לאחר שיחזרו הפועלים. הם לא מבינים דברים כאלה. יש גורמים שכך העמידו את הענין, ובצדק. במקרים מסוימים קודם מחפשים את מקור המריבה ואחר-כך משוחחים מתוך הבנה. כאן דרוש פרגמטיזם ולא רק העקרון. יתכן שזה יהיה הנושא הראשון של השיחה, אבל הכל תוך כדי שיחה.

לסלכום: אני הייתי מציע שנמשיך - בלי הסתכנות בקונטקטים פסיים למיניהם - כמו"מ. כאשר אנחנו משלחים מי שהוא בגלל הסתה נגד המדינה, אנחנו גם יודעים שזה אמצעי חמור, אבל עושים זאת בליט ברירה. מצד שני, עלינו לזכור שאנחנו עומדים מול אנשים שחיו על פי הרגלים מסוימים כל כך הרבה זמן, יש להם חישובים של מתח רווחים, של רווח והפסד. שכר העבודה שאנחנו מקיימים אותו, איננו מקובל עליהם והם יכולים לומר שהם אינם מוכנים לנהל את העסק בצורה זו, הם יפשטו את הרגל. אי אפשר להתעלם מזה. הדירוג אצלנו ואצלם הוא שונה. דרושה מידה של סבלנות נוספת. אני מקבל את דברי מר איילון שהיתה סבלנות. אני מציע להמשיך בסבלנות. אני מציע לקיים את דו-השיח ולהעלות את הבעיה של 12 המפוטרים ולעשות הכל כדי להגיע להסכם.

מר מ. שמגר: הערה כללית. הפעלת חוקים בירושלים המזרחית, אין להם משמעות מיוחדת מעבר לתחום מדינת ישראל, יש להם השלכות כאשר זה נעשה בירושלים המזרחית. לכן היה נראה לי שלגבי הלקח בעתיד, נושא **אכזר**, כמו צו הרחבה של הסכם קיבוצי בירושלים המזרחית, המלצתי שיבוא לאישור של הועדה הזאת לפני שהם באים לידי ביטוי.

יש לזה השלכות ואפשר לבדוק את הדברים האלה.

לגבי הנושא הקנקרטי הזה, מבחינת העמדות הפורמליות, אנחנו בעמדות די קיצוניות מבחינת היחסים אתם. מצד אחד, קיים כבר צו, מצד שני הם עומדים בלחץ של גורמים שלהם וברצון שלהם, וכל ביטוי של לחץ נוסף כדי לעמוד על זה באופן פורמלי, יביא למשבר. אני ער לכך. אנחנו צריכים להיות ערים לכך שכל סכסוך עבודה כאן בירושלים ייראה כסכסוך עבודה רציני לגבי אלה המטפלים בזה באופן ישיר. ככל שגדול המרחק מכאן, הענין מקבל משמעות מדינית.

ביחוד בסביבת ה-5.6 אין לנו ענין מיוחד ליצור מהומות, ולכן נראה לי שדוקא משום שיש כבר צו ויש עמדה די קיצונית, רצוי לרכך את הענין ולהמשיך במו"ס, תוך המגמה להחזיר אנשים למקומם. רק במו"ס נוכל להגיע לכך שהצו יכובד וגם האנשים יחזרו לעבודה. אינני רואה אפשרות, ע"י מעשים נוספים, להביא לכיבוד הצו, לפה"ק. הם יראו בזה צעד של השתלטות, ניתן בידיהם נשק שאין להם עכשיו. אני מציע להפסיק בין ארגון העוסק בדברים שאסור לעסוק בהם, שבהם גורמי הבטחון עוסקים ומספלים, לבין פעילויות אחרות של ארגוני הפועלים.

לסיכום: הצעתי היא לקבוע שלגבי העתיד צוים מסוג זה יאושרו ע"י הועדה. אני מציע בשלב זה לבחור במו"ס כדי לקרב את העמדות של שני הגורמים.

השר ח.מ. שפירא: אני נוטה לדעתו של מר ששון להתנהג כאן בזהירות רבה. עלינו לשאוף לכך שהפועלים יוחזרו לעבודה. אם הם יקבלו את החוק או לא יקבלו את החוק, אנחנו לא צריכים לעמוד על העניינים הללו, אולי במשך הזמן נרגיל אותם לסדרים שלנו ויהיו יותר פועלים חברי ההסתדרות. אני מציע ללכת בהדרגה. אפשר להשיג את הדבר בשתי דרכים, במקל נועם ובמקל חובלים. אני נוטה למקל נועם משום שאני חושב שזה יביא אותנו לתוצאות הרצויות. אם נלך בדרך הקיצונית, יתכן שהענין יתפוצץ. עלינו להיות זהירים. אני מקבל את הצעת היועץ המשפטי, שלהבא צווים יהיו מאושרים בוועדה זו תחילה. כל מה שאנחנו עומדים לעשות במזרח ירושלים, צריך לקבל אישור הועדה הזאת.

ניצב ש. רוזנליו: נאמר כבר שאי אפשר להפריד בקונטקסט הדברים בין מעשי ההסתוריה במזרח ירושלים ובין מעשי המדינה, משום שפעילות ההסתוריה במזרח ירושלים היא חלק מהמעמד הכללי של השתלטות מדינת ישראל שם, על ערכיה; וכמו שברור מעצמו שאסור לדון בנושא אחד מחוץ למכלול הבעיות, הרי ברור שכל מה שנוגע למזרח ירושלים הוא חשוב. הבעיה שדנים עליה כאן היא רק אחת ממכלול הבעיות להחלת הנורמות הישראליות במזרח ירושלים במישור הכלכלי, החברתי, הסכני.

במזרח ירושלים נעים אוטובוסים, שבהתאם לחוק כנוביץ

לא צריכים היו לנטוע, אבל הם נוסעים. אם נתייחס לחוק ההגיינה של משרד הבריאות, אין שם אף מטעדה ראויה, $\neq$ פרט למעטות. ככל זאת המסעדות פתוחות. פירושן של דבר שישאומליה ידועה ולא צריך לחזור על זה.

נאמר כבר לפני מספר שבועות שרצוי מאד שכל צו שעלול להביא אותנו לקיטוב בעמדות - וכאן היה ברור שזה יביא לקיטוב עמדות - טוב שיגיע לממשלה על מנת שתווסת את המדיניות לאור מכלול הבעיות, ולא לאור העניין האחד הזה בלבד.

אני נגד מגעים פסיים. מבחינה טכנית, זה הדבר הכי קל לבצוע היום. זו דרך מובהקת שתביא, בסופו של דבר, לאמצעים דרסטיים שילכו הלאה והלאה.

הועלתה כאן דוגמה של גביית המסים ע"י עיריית ירושלים. גביית המסים תואמה מראש עם גופים כוללניים, לכן הלחץ הצליח.

צריך לתת את הדעת לא במישור הבטחוני הפיסי, מבחינה טכנית זה המישור הכי בטוח, לשבור ראשים ולגרש אנשים או לאסור אנשים, זה קל לעשות. אבל יש פה בעיה נוספת, והיא בעיית המגעים הפוליטיים. השאלה אם אנחנו רוצים לחזק רובד מסוים כדי להגיע לידי הידברות, כי איננו יכולים לחזק יז ימין ולהחליש את יז שמאל.

אין לי אלא להצטרף למה שהוצע כאן, וזה - לא להגיע לקיטוב יתר ולא מתוך החשש הפיסי, אלא מתוך העניין כולו. אי אפשר לראות את מעשי ההסתדרות כבעיה נפרדת אלא בתוך מכלול מדיניות הביצוע של השתלטות ישראל על מזרח ירושלים. מר ד. איילון: כל תיווך - בבקשה. מה אם לא תצליחו?

גם אלה שניהלו את העניין צריך שיהיה להם מה להגיד. אחרת מסתובבים סביב הנקודה ולא נגיע לשום דבר. אני רוצה שהיושבים כאן יהיו חדורים בהכרה שאסור להכשל.

היו"ר השר י. אלו: מעמדה של ההסתדרות העובדים במזרח ירושלים מבחינת האינטרס הלאומי שלנו הוא כדון מעמדה של כל פעילות יהודית ישראלית כוללת במזרח העיר. כמו העירייה, כמו המשטרה, כמו כל גורם אחר. לכן יש לעזור להסתדרות להצליח. לכן גם ההסתדרות מבינה שיש מקום בנושא זה להתערבות, שאיננה מקובלת בין מעסיקים ופועלים במקום אחר. מועצת פועלי ירושלים

במיוחד העלתה את הבעיה הזאת לפני הועדה, ואני חושב שזה לא לחובתו של היו"ר שנסייתי לברר את העניין לפני הישיבה אצל העוסקים בכך. לא ידעתי כאשר הוציאו את הצו, אבל אני בדיעבד לא מצטער עליו. אני מצטער שהממשלה החליטה על חוק רישום החברות ולא עמדה בו. זאת אני אומר כביקורת עצמית, מכוה האחריות הקולקטיבית.

מר ט. שמגר: אנחנו עומדים בזה היו שתי דחיות.

היו"ר השר י. אלון: עצם החלטת הממשלה הביאה לידי כך שתשיגו את את זה עכשיו. בדיעבד, אני חושב, שעצם קיום צו ההרחבה של שר העבודה, עוזר למועצת הפועלים במצב היום, ואולי גם לדיוני הועדה הזאת. לפי שעה, בנושא העובדים היו לנו פחות צרות מאשר בכל פעילות אחרת במזרח ירושלים.

לגבי הנושא הנידון, אני שותף להערכה הכללית שיש צורך להמשיך במקל נועם, אבל ישנם כמה ענינים שלא נעבור עליהם לסדר היום אלא אם יוסדרו. כאשר הזמנתי לישיבה המוקדמת את מנהל המחלקה הערבית של ההסתדרות, התכוונתי לשמוע עצה של אדם המנוסה וגם להשתמש בגורם נוסף שלא היה מעורב עד עכשיו במישרין, וסיכמנו אתמול שנכניס אותו לתמונה כדי לאפשר למעסיקים הערביים עוד להפגש עם גורם שאתו עוד לא ביררו את הנושא. הטלתי על משה ששון להפעיל את קשריו הוא על מנת להכתיר את הדבר בהצלחה. עד עכשיו קבלנו תשובה די טובה.

שבעלי המלונות הערביים מוכנים לראות בהסתדרות גורם אחד שמייצג את העובדים. זו הודעה שקבלנו כתוצאה של מו"מ של יעקב כהן עם בעלי המלונות. אם כי הצד הערבי העלה את הנושא של אגודת פועלים אחרת, אבל אחרים היסו אותו. הם מבקשים התחשבון שלנו כבעיתם המדינית ולכן הם לא רוצים לחתום על דבר שהם מוכנים לעשותו בפועל. הם גם מאד מבקשים להתחשב במצבם הכלכלי. לעומת זאת, הם מוכנים להבין אותנו על תביעתנו שההסתדרות תהיה מוכרת כצד למו"מ. לדעת יעקב כהן ניתן להגיע להסדר. מה צריך לכלול ההסדר?

(א) החזרת המפוטרים לעבודתם. איננו יכולים לכפות

זאת בכוח החוק. אילו במערב ירושלים היו

פיטורים שרירותיים, היתה מועצת הפועלים מכריזה על שביתה...

צריך להבהיר להם שהפועלים האלה יוחזרו לעבודתם. לא איכפת לי

אם יוחזרו כתוצאה ממו"מ או כתנאי למו"מ. כאן אני חושב שנוכל

לבוא לעזרת מועצת הפועלים. אם לא יוחזרו לפחות העובדים תושבי ירושלים, נוכל לא להרשות לעובדים שמחוץ לירושלים, מהשטחים, להכנס לעיר. בזה שנשלח כוח אדם מבעל המלון, אנחנו יכולים ללחוץ עליו.

כיו"ר הועדה אני אעמוד בקשר עם הגורמים הנוגעים בדבר, כדי ללחוץ על בעל המלון, במניעת עובדים שמחוץ לירושלים, להכנס למקום העבודה הזה.

(ב) ההתחייבות של בעלי המלון לשאת ולתת עם ההסתדרות

ואם נחוץ שבזה יכנס הדרג הארצי של ההסתדרות,

אין התנגדות עקרונית.

(ג) אנחנו מטילים על משה ששון להציע את שירותיו הטובים

על מנת שיישב את הסכסוך הזה בתוצאה חיובית.

אנחנו נותנים למהלך הזה כמה ימים. אקבל דיווח שוטף, אם ארגיש שאנחנו עומדים בפני התפתחות מיוחדת, אכנס את הועדה. אם לא, ננסה ליישב את זה ברוח הדברים שהיתה כאן.

בקשר למשפט של הממונה על גביית השכר. הוא צריך

לנהל את המשפטי לפי הכללים המקובלים. אני רק מציע ליעץ לו

לא למהר לפסוק. הוא יכול לסיים את השמיעה ואת הבירורים, ולא

למהר עם פסק הדין. עצם הבירור המשפטי יעזור גם לנושאים ונותנים

להביא את זה לסיום חיובי. אם אפשר שתוך כדי המו"מ, תירשם

סטנוגרמה, בעיני זה טוב. אני מתכוון למצ"מ המסכם. אם לא סטנוגרמה,

אז לפחות זכרון דברים, אפילו לא חתום. כדאי שפרטי ההסכם יהיו רשומים.

נדמה לי שזה סיכום ברוח הדברים שהתנהלו כאן. אם

הלילה, תוך שבוע שבועיים, נגיע למבוי סתום, שבו יש ברירה

בין הסתכנות בעימות עם בעלי המלון לבין ערעור מעמדה של ההסתדרות,

אני אעדיף הסתכנות. כנראה שהמאבק על איחודה של ירושלים מלווה גם

התנגשויות מדיניות וגם פנימיות. אנחנו ממשיכים במסורת ההסתדרות

התחילה בה בנושא זה.

מ ח ל י ט י מ

(א) להטיל על נציגי ההסתדרות והיועץ המדיני לראש הממשלה להמשיך

במו"מ, במגמה להגיע להסדר מבלי להזקק לאמצעי כוח.

(ב) במסגרת ההסדר למו"מ, ^{כאמור} ~~בסעיף א~~ ^{likes}, להחזרת 12 הפועלים המפוטרים לעבודתם.

(ג) לקבוע כי שר הרוצה להוציא צו המתייחס לחלקה המזרחי של ירושלים, יביאו תחילה לועדת השרים העליונה לענין ירושלים.

היו"ר השר י. אלון: על סדר יומה של ועדת השרים נצטברו כמה נושאים ממדרגה ראשונה; ביניהם כאלה הקשורים בפיתוח ירושלים, ביניהם הנוגעים לצדדים המדיניים של הנושא. כרשותכם, אני אכנס את הועדה לעתים יותר קרובות כדי שנוכל לעמוד בחובותינו למען ירושלים.

בשבוע הבא נדון בתביעת האוניברסיטה.

9 תביעת פיצויים על הריסת בתי-חרושת למרצפות ופלסטיקה במזרח ירושלים.

היו"ר השר י. אלון: יש תביעת פיצויים על הריסת שני מפעלים ערביים בעיר העתיקה. התביעה הוגשה ע"י עו"ד ליאון. הדבר מתייחס לשטח של הכניסה לרובע היהודי. הטענה היא שנהרסו המפעלים והציוד. אני מבקש מהיועץ המשפטי להשכיל אותנו, מה המצב המשפטי וגם מה הוא מיעץ לוועדה להחליט.

מר מ. שמגר: המדובר בהריסת מבנים אחרי גמר מלחמת ששת הימים, שנעשתה במזרח ירושלים, במסגרת הרחבת דרכים, פינוי מקום ליד הכותל ועל יד שער ציון. הנושא בא לידי ביטוי בצורות שונות. ניתנו פיצויים לאנשים שגרו במקום, והם קבלו דירות אחרות. כאן המדובר במפעלים. במפעל לפלסטיקה נהרס לא רק המבנה אלא גם המכונות שהיו בבנין. הם מעלים תביעות כסכומים די גבוהים, אבל לא זאת הבעיה. הם פונים באמצעות עורכי-דין כבר במשך שנה. אחר מהם הוא שלמה מזרחי והשני הוא יעקב ליאון. הם מחפשים דרך להסדר מחוץ לכתלי בית המשפט. אנחנו הבדלנו בין נזקים שנגרמו בתוך המלחמה ולצורך צבאי איזה שהוא, ובין מה שהיה לאחר המלחמה. מה שנגרם במלחמה, נרשם ותטפל בזה המחלקה לתביעות במשרד הבטחון. לעת עתה, החלטנו לא לשלם מאומה. יש רצון טוב בכמה מקרים, ולאותם המקרים משלמים. לא בכל המקרים משלמים. יש נזקים שנגרמו אחרי המלחמה לצורך צבאי כטחוני; למשל, הרסנו בקתות בבקעת הירדן, רצינו שלא יכנסו לשם אנשים. כאשר ייגמר מצב הלוחמה, יתכן שבדון בזה.

במקרה שלפנינו אי אפשר לסעון שזה נעשה לצורך צבאי. ישנן תביעות לגבי רכב, ואנחנו מנסים להתפשר. כאן המקרה הוא שהרסו מבנה, לא לצורך צבאי, ולא תוך כזי מלחמה, ובאופן תאורטי יכולים המטפלים בזה להגיע לבית המשפט ולתבוע פיצויים, וסיכוייהם להצליח אינם רעים. אם נהרס מבנה, ועל-תה זאת מדינת ישראל באמצעות שליחיה המקובלים, הרי באופן משפטי יש להם סיכוי להצליח בתביעתם.

הבעיה השניה היא, אם צריך למשוך את זה או שצריך להסדיר. לדעתי, כאן לנימוק המשפטי, יש נימוק ענייני. לדעתי אין שום סיבה מדוע מדינת ישראל - אם היתה סבורה שצריך להרחיב את השטח - לא תהיה מוכנה לפצות, תוך מו"מ מתקבל על הדעת, אותם האנשים שהפסידו את בתיהם, כמובן בסכומים שמתקבלים על הדעת. אם נוכל להגיד שזה בהסכם, שזו הפקעת מקרקעין לסוכת הציבור, זה קיים בכל מקום בעולם. אין זה דבר יוצא דופן. אני חושב, מבחינה עניינית, כמו שאנחנו דאגנו שהתושב שהוצא מהבית שלו לקבל דיור חלוף, מדוע בעל מפעל לא יקבל איזה תשלום? זו המלצתי; הדבר הזה יימסר לבדיקה. יבואו במו"מ עם עורכי הדין ונגיע לידי כך שהחוב יסולק ושהאדם יבוא על סיפוקו במו"מ מקובל.

היו"ר השר י. אלון: האם אין סכנה שהסדר כזה יגרור אחריו תביעות נוספות?

מר מ. שמגר: אין לי אינפורמציה.

מר מ. בנבנישתי: פצינו את כל האנשים שהוצאו מהמגורים שלהם, לא פצינו בעלי עסקים. יש עוד 4 - 5 סנויות קטנות, זו בעיה של כמה אלפי לירות.

היו"ר השר י. אלון: מי שהוא יכול להגיד מהו גודל הסכום שיש לתת להם?

מר מ. שמגר: הם מעלים תביעות של מאות אלפים, אבל זה צריך ללכת בדרך הרגילה, השמאי הממשלתי צריך להעריך

את זה.

מר א. אגמון: קבעו שזה נעשה לפני הסיפוח, האם זה אומר שהאחריות חלה על ממשלת ישראל?

מר מ. שמגר: מבחינה משפטית הם תובעים ממדינת ישראל.

מר א. אגמון: היו לנו תקדימים בפיצויים נוסף לאלה שהזכירו כאן. בשכונת המוגרבים היה גם ענין הכנסיות. גם שם הפקענו קרקעות והרסנו בניינים שלהם שהיו בבעלותם. ניהלנו אתם מו"מ והגענו להסדר ושילמנו פיצויים. האם איננו יכולים להציע להם עסק מול עסק? אולי אפשר להקים באיזה שהוא מקום מבנה תעשייתי, שאיננו כל כך יקר, ולשלם להם עבור הציוד לפי ערכם שהיה אז.

אני חושב שלא יהיה מנוס משה. אני רק אינני יודע
על מי צריך להטיל את המו"מ. מה שברור לי, שגם אם יגיעו למסקנות
שצריך לשלם, איננו יכולים ואיננו צריכים לפצות אותם בבת אחת.
המו"מ צריך גם להתנהל על תנאי התשלום.

השר ח.מ. שפירא: אין כאן ענין מדיני. הצדק מחייב לפצות את
האנשים שאיבדו את רכושם. לזה כולנו מסכימים.
השאלה היא מתי? אני נגד זה שימשכו את הענין. יש כאן ענין של עיבוי
הדין. אם חייבים אנחנו לעשות, נעשה זאת בהקדם ולא נמשוך את זה יותר
מדי. מצד אחד נשלם את הכסף, ובכל זאת תהיה תרעומת עלינו, שהנה,
עברו שנתיים, ומדוע לא יכולנו לסדר את זה בזמן. גם המו"מ יקח
כמה חודשים. לדעתי צריך לשלם להם את המגיע ולא מה שהם תובעים.
יש כודאי מעריכים שיודעים מה זה צריך לעלות. לא צריך לחפש
דרך למשוך את הענין.

השר מ. כגין: אני תומך בהצעותיו של היועץ המשפטי לממשלה.
לא צריך לחכות עד שנשלם להם בסקלים...
נשלם להם בלירות.

מר ט. קולק: ככל שדבר כזה נסחב יותר, הפיצוי גדול יותר.

היו"ר השר י. אלון: אנחנו מהליטים על תשלום הפיצויים. נראה לי
שכדאי שהמו"מ יתנהל ע"י שלישיה, שיהיה בה
הגורם הכספי, הגורם המשפטי והגורם המדיני ציבורי. אני מציע
שהיה בוועדה איש העירייה, איש האוצר ואיש משרד המשפטים.

מר מ. שמגר: הואיל ומנכ"ל משרד המשפטים הוא בעל נסיון בזה,
הוא ניהל מו"מ עם הכנסיות, אני מציע שמנכ"ל
משרד המשפטים ישמש כיו"ר.

מר מ. ששון: לא נראה לי שניכנס למו"מ ונשלם את הפיצויים
באמצעות עו"ד ישראלי. אני מציע שהעירייה, יחד
עם לשכת המסחר, ימצאו דרך ישירה לנהל את המו"מ.

מר מ. שמגר: בעקרון תמכנו במגמה הזאת, אבל כאן זה לא ילך.
מעורב כאן ראש לשכת עורכי הדין בירושלים,
עו"ד מזרחי, הוא עשה הכל כדי לא לפנות לערכאות משפטיות.

היו"ר השר י. אלון: הייתי מבקש שהועדה תהיה פתוחה גם למטה ששון ככל שימצא לנכון להשתתף.

השר א. ששון: לפי מה ששמענו מנציג העירייה, יש כאן ענין גם עם 4 חנויות. אולי היה כדאי לצרף את 4 החנויות למו"מ הזה?

מ ח ל י ט י מ

- א. לשלם פיצויים לבעלי בתי החרושה למרצפות ופלסטיקה, ולבעלי 4 חנויות אשר גורסו ע"י שלטונות ישראל.
- ב. ניהול מו"מ בענין תשלום הפיצויים יימסר לוועדה כראשות מר צ. טרלו ובהשתתפות ה"ה מ. כנבנישתי, ע. סיון ומ. ששון.

הישיבה ננעלת